Zimmerwald

ALFRED KÄMPE: Socialiseringsfrågan
FRANZ RAKOS: Den vita terrorn
A. BOGDANOV: Vetenskapen och arbetarklassen
Litteratur om kommunismen
Tredje Moskva-internationalen
Bokrecensioner, tidskriftsrevy m. m.

NUMMER 6 · 1921 · FRAMS FÖRLAG

Pris 1 kr.

Zimmerwald

SOCIALISERINGSFRÅGAN

Av ALFRED KÄMPE

Lloyd George: Seså, gamle gosse, glöm vad som har varit och kom och låt oss prata affärer!

(Liberator.)

I. Socialisering förr.

Kravet på socialisering av naturrikedomarna, industrien och handeln har sedan de stora omvälvningarna i Ryssland och Mellaneuropa även nått vårt land. De arbetande massorna, som under århundraden hållits nere under den ekonomiska livegenskapens

tryck, begynner med allt starkare stämma fordra ändrade förhållanden: man har så länge under oerhörda lidanden slitits med det gamla lika orättfärdiga som odugliga och förhatliga äganderättssystemet, att man nu framställer yrkande på dess snara, för att icke säga omedelbara avveckling. Man vill, med andra ord, avveckla det gamla och ersätta detsamma med det ideella socialistiska framtidsprogram, som Karl Marx skisserade redan för mer än ett halvsekel tillbaka i tiden. Man vill socialisera samhällets konstanta värden.

Den franske syndikalisten Lagardelle, citerad av Vandervelde någonstädes, säger ordagrannt: "En social författning kommer icke till världen utan efter lång förberedelse" — och med kännedom om den historiska utvecklingen på det socialpolitiska området måste man härvidlag ge honom rätt. Socialiseringstanken, till och med omsatt i handling, är nämligen icke av gårdagens Sverge, om vi rätt läser vår historia, ehuru samtida maktägande med ord och åthävor söker inbilla världen, att vi lever uti de yttersta dagarna. De vill icke till de fattiga eller egendomslösa lämna en enda munsbit av stulna förmåner från sig.

Likadant har det varit i alla tider. När Karl Knutson, som för resten annars icke var något kungligt ideal, ville frånhända kyrkan dess mest skrymmande egendomar, blev han utan förskoning sparkad från tronen. Samma öde var ämnat Gustav Vasa vid Västerås riksdag 1527, men han var klerikalismen och de andra herrarna för stark och för slug — följaktligen måste de böja nacken under den beryktade recessen, varigenom kyrkan frånhändes icke mindre än 33,000 hemman andligt frälse; en ingalunda föraktlig socialisering, som kunnat få vidsträckta följder, då kronan därigenom blev ägare av ungefär hälften av all jord i riket.

Nu förutsätter socialiseringen emellertid icke allenast indragning av egendom, jord eller industriella värden, utan även dess utnyttjande, rationella organisation till samhällets och folkets bästa — och härvidlag svek givetvis denna kungliga indragningsmakt. Kung Gösta såg förnämligast till egen förkovran och eget skön. En icke obetydlig del av de indragna egendomarna lades nämligen till de gustavianska arvgodsen, varigenom kungen utökade sin och släktens förmögenhet högst väsentligt. "I hans egenmäktiga förfogande om svensk jord såsom sin egendom", säger Geijer, "framlyser den gamle adlige godsägarens före-

ställning, att den svenska odalbonden i själva verket blott är frälsebonde och sitter på det bättre folkets jord." Han bortgav även, förlänade eller försålde till skatte flera av de äldre kronoegendomarna.

När Karl XI föreslog sin lika omfattande som berömda reduktion, varigenom alla förläningar och kronoegendomar beslaglades — kronans inkomster ökade omedelbart med 200,000 daler s:mt — utgick man tvivelsutan från oegennyttiga och sunda förutsättningar. Men konungen dog i sin bästa år, och honom följde hans livsverk i graven. Det icke sonen hann rasera, fullbordades av frihetstidens hejdlösa adelsvälde, som återkrävde allt som förut indragits, och mera till. Landet råkade, i frihetens missbrukade namn, in i en reaktions- och förfallsperiod, till vilken näppeligen make funnits varken förr eller senare.

Sålunda gick konungarnas socialiseringsförsök om intet, även om man måste erkänna, att det senaste tvivelsutan var byggt på personligt fullt oegennyttiga motiv: omsorgen om rikssamhället var den ledande tanken. Men då icke folket tillåtes utstaka kungsvägen för reformers fortsatta utveckling, utan hålles tillbaka, kan man icke begära att de lyckligt ska kunna föras i hamn. Massviljan måste understödja även diktatoriska åtgärder.

Med ovanstående har vi emellertid endast velat påminna om, att vissa socialiseringsåtgärder företagits även under gångna århundraden, ehuru i en helt annan anda än för närvarande avses. Den nya tiden har lagt initiativet i folkets hand.

II. Vad menas med socialisering?

Nu kanhända vi först och främst, för att förekomma missförstånd, bör lämna några upplysningar om, vad som menas med socialisering eller vad socialisering är. Det är inte alla, som är fullkomligt hemma i den saken, kan man märka både nu och då. Sålunda tror icke så få, åtminstone inom den allt annat än ekonomiskt och socialt upplysta borgarklassen, att socialisering är detsamma som att låta all ekonomisk verksamhet övergå till staten och kommunerna — och i grund och botten är väl ingenting oriktigare än detta betraktelsesätt. En del fåkunniga kan icke ens övertygas om annat än att socialisering är detsamma som statsdrift och att alla människor ska förvandlas till stats-

funktionärer à la pensionärerna på Svartsjö etc. Staten, skrias det om t. o. m. i den relativt upplysta församling, som kallas riksdagen, skall i det utlovade framtidssamhället föreskriva alla våra handlingar: vad vi skall äta och dricka, vilka böcker och tidningar vi skall äga rättighet att läsa o. s. v.

En norsk socialistisk författare, Oscar Pedersen, som skrivit i detta och hithörande ämnen, har också med allt skäl anmärkt, att meningar, liknande dem, vi här ovan skisserat, icke allenast hör hemma i de borgerliga barnkamrarna, utan man möter dem även på platser där man i verkligheten borde veta bättre — till och med hos folk, som anses skickat att undervisa landets akademiska ungdom. Därför torde det, innan vi går längre i vår utredning, vara absolut nödvändigt att redogöra för vad socialisering är och huruledes den kan gå för sig. Nu måste vi emellertid för utrymmets skull fatta oss kort, och då kan vi icke finna någon bättre definition på här behandlade begrepp än följande: socialisering innefattar att överföra egendomsrätten och kontrollen över produktionsmedlen på samhället. Det är uppgiften hel och hållen — och samhället omfattar, som bekant, alla människor, som har den gemensamma "mänskliga" egenskapen att vara underkastade en mängd andliga och materiella behov, som skall tillfredsställas. Härför kräves naturliga hjälpkällor (jord, gruvor, skogar etc.), maskiner, redskap och andra produktionsmedel i förening med mänskligt arbete — — för att komma till sin rätt.

Sålunda är samhället icke liktydigt med staten. Nyss citerade författare, som har ett synnerligen gott grepp på det ämne, han behandlar, säger, att staten är en centralorganisation, som har till uppgift att främja vissa gemensamma öndamål — han nämner upprätthållandet av ordningen, rättsväsendet och andra liknande kollektiva behov — inom det mänskliga samhället. Staten har alltså, för att använda egen terminologi, tagit på sina axlar att undan för undan lösa flera och flera av samhällsmedlemmarnas kollektiva uppgifter. Men att statens verksamhet skulle nå den omfattning, att den skulle kunna främja eller tillfredsställa alla medborgares individuella behov, är icke tänkbart. Som vi alla vet, är statens intressen icke sällan i strid med samhällets.

Man kan heller icke säga, att kommunerna är några fullödiga representanter för samhället. De utgör egentligen och uteslutande endast en decentralisation av arbetet, för att främja de kollektiva samhällsintressena. Men de representerar likväl i flera fall verkliga samhällsintressen i ännu högre grad än staten, därför att de icke befattar sig med sådana spörsmål, som är till samhällets skada. Militärväsendet exempelvis är statens påhitt — icke kommunernas.

Men utom staten och kommunerna finns det flera olika slags organisationer i samhället, bland andra konsumtions- och fackföreningar. De har uteslutande till ändamål att främja kollektiva och individuella behov. Det finns även andra organisationer, som har till uppgift att tillvarataga människornas gemensamma intressen på skilda områden — utom de särskilt nämnda. Sålunda: socialiseringens rättesnöre bör vara, att den verksamhet, som lämpar sig för statsdrift, må läggas under staten; den som bäst kan utnyttjas inom kommunerna (exempelvis spårvägar inom städerna o. s. v.) hänföres dit; den som ger största vinsten genom privat organiserad gemensamhetsdrift bör läggas till andra organisationer, fackföreningar, konsumtionsföreningar eller andra samhälleligt kontrollerade sammanslutningar o. s. v.

Man må även i sammanhang härmed ihågkomma, att socialiseringen har ett tvåfaldigt ändamål:

1) att sätta hämsko för exploateringstendensen, d. v. s. förhindra att enskilda personer tillägnar sig frukten av andras arbete;

2) att öka arbetets produktivitet och därigenom skapa en förnuftigare ekonomi med arbetskraften och arbetsmedlen. Den skall inskränka arbetsmängden till det socialt nödvändiga genom att genomföra planmässighet i produktionen. Därmed har vi i stora drag skisserat vad som menas med socialisering —; i fortsättningen kommer ämnet ytterligare att utformas inom gränsen av skilda specialområden.

III. Organisationen.

Det medges till och med av ganska moderata sociologer, att motsatsförhållandena mellan å ena sidan den arbetande och å andra sidan den besittande klassen, den som producerar värdena och den som disponerar dem, i längden blir absolut ohållbara. Man kan egentligen icke fortsätta stort längre på den nuvarande

produktionsvägen än man hittills gjort — och därför är det proletariatets uppgift att återställa den försvunna harmonien i samhället. Det kan icke nekas till, att harmoni på de grundläggande områdena, är en förutsättning för ordning och reda i samhällsförhållandena i övrigt.

Därför måste nya utvägar tillgripas, och enligt mångas och vår mening är socialiseringen för närvarande den enda möjliga, om man med allvar vill uppnå enighet och frid. I anslutning härtill framlade också den tyska socialiseringskommissionen med sitt memorandum till folkkommissariernas råd i januari 1919 ett särskilt beaktansvärt förslag, att upptagas i tyska rikets grundlag: 1) att samhället skulle övertaga naturrikedomarna (gruvor och vattenfall etc.), ekonomiska företag i allmänhet och jordegendomarna, för att därigenom uppnå enhetlighet och ordning med hänsyn till produktion och priser; 2) att arbetarna, förbrukarna och samhället ensamma skulle ha inflytande över den ekonomiska driften. Därmed vill man helt enkelt säga, att privatkapitalismen skall avskaffas.

Sålunda kan vi redan nu, på basen av de motiv, som förebragts, vara ense om, att en socialiseringslag, som gör det möjligt för samhället att kontrollera och organisera de naturkrafter och ekonomiska företag, som för närvarande ligger i enskildas händer, är absolut nödvändigt få till stånd. Men när vi är ense så långt, kommer under alla förhållanden ett synnerligen viktigt moment att spela in: i vilken anda, eller på vilket område skall vi välbörja? I vilken ordning bör de skilda näringsgrenarna och industrierna socialiseras?

Den på detta område synnerligen hemmastadde norrmannen, redaktör Alfred Madsen, håller före, att man i första hand bör göra pänningeinrättningarna, bank- och försäkringsväsendet till samhällsegendom — och han motiverar synnerligen bindande denna uppfattning. "Vi lever i finanskapitalismens tidsålder", säger han. "Finanskapitalisterna har kontroll icke allenast över näringslivet i allmänhet, utan även över det offentligas organ. De måste berövas denna makt. De olika försäkringsbolagen bör, vart efter sin art, slås tillsammans och underställas en central och samhällelig kontroll. Bankerna ska också sammanslås under sakkunnig administrativ ledning och fullständigt samhällelig kontroll — inbördes förenade i en över alla stående riks- eller nationalbank. Genom att socialisera pänningväsendet får samhäl-

let kontroll över allt disponibelt kapital och kan därigenom efter behov främja produktionen på olika områden — och icke som nu använda det till profitändamål, medan det är ganska svårt att få nödiga pänningemedel till uppförande av bostäder, odlingsföretag o. s. v." Man måste medge, att det ligger en fullständigt riktig och sund tanke under författarens framställning.

I fortsättningen bör man givetvis närmast ägna uppmärksamheten åt naturtillgångarna, råämneskällorna, med andra ord skogar, gruvor och jordegendomar. Särskilt bör man lägga vikt vid, att alla större arealer av obrukad, men odlingsbar jord indrages till kommunerna eller bonderåden, för att antingen övertagas av jordlösa arbetare eller också uppodlas på kommunal eller kooperativ väg, särskilt bör vi här i landet, så långt vi kan, icke glömma ryska sovjetrepublikens jordprogram, som ger en ypperlig vägledning i fråga om storgodsens utnyttjande till det allmännas väl.

"Jorden var i äldre tider folkets egendom", säger Otto Bauer — och han kan ha tillagt, att den även brukades kommunistiskt, i gemensamhetsbruk. Sedermera övergick den på ett fåtal händer, såsom vi redan påvisat i första artikeln, då svenska konungars socialiseringsföretag behandlades, och följden blev det nuvarande ohållbara tillståndet. Nu måste därför indragning tillgripas och förvaltningen organiseras på ett liknande sätt som förvaltningen av den socialiserade storindustrien: kunniga förvaltningsråd, som i sin ordning tillsätter godsförvaltaren, utses av arbetarna och distriktets lantbruksexperter, allt i överensstämmelse med nyssnämnda ryska program.

Slutligen bör även nämnas att kraftkällorna: forsarna och vattendragen och till desamma anknutna industrier givetvis unkastas samma öde. En nödvändig förutsättning för all industriell drift är kraften — och man ser också, hur i utlandet kravet på socialisering av kolgruvorna kommer i första rummet. Men man må icke glömma, att samma roll som stenkolet spelar i England och Tyskland, samma roll spelar de v i t a k o l e n i Sverge — och därefter måste vi givetvis rätta oss. "Då samhället", säger den förut citerade norrmannen, Alfred Madsen, "får herraväldet över det flytande kapitalet: över de viktigaste råämnes- och kraftkällorna, uppnås en synnerligen effektiv kontroll över hela det ekonomiska livet."

IV. Förvaltningsspörsmål.

När produktionsmedlen socialiseras och produktionen icke allenast tages i bruk för att tjäna pängar, utan för att täcka behoven, ska samhället antaga en från det närvarande fullständigt avvikande karaktär. Nu skall icke ökad produktion längre uppdraga flera miljonärer, fattighus och fängelser, utan i stället öka det allmänna välståndet — och i första hand bereda de värdeskapande handens och andens arbetare bättre villkor, för att följa Alfred Madsens tankegång. Den förlorade arbetsglädjen skall återkomma. Varje förbättring av teknik och arbetsmetoder skall öka produktionen, det vill säga det allmänna välståndet. Ekonomiskt framåtskridande skall bli en källa till större välstånd och större frihet. Nu däremot är det en källa till lyx och överflöd för överklassen och arbetslöshet och beroende för arbetarna. Så kan det icke, och får ej heller fortgå längre.

Naturligtvis skall även export och import, liksom i den ryska sovjetrepubliken, ställas under samhällets kontroll. Likaså ska gemensamhetsprincipen genomföras i varubytet inom landet. Ett nät av kommunala eller kooperativa handelsföreningar, sorterande under centraler i resp. branscher, skall utplanteras överallt. Att bringa ordning och reda i det virrvarr, som för närvarande präglar den privatkapitalistiska handeln, är en nödvändighet. Mycken arbetskraft skall därvid successivt kunna frigöras och överföras på den direkta produktionen.

Nu måste vi emellertid, för att gå till grunden av vårt ämne, även stanna några ögonblick inför själva reduktionen: huruvida ersättning skall lämnas eller icke. Som vi minns från första avdelningen lämnade varken Gustav Vasa eller Karl XI något som helst vederlag — och med kännedom om, hur jorden och naturtillgångarna kommit i kapitalisternas händer, är man föga tveksam att följa deras exempel. "När en industri socialiseras", säger även ovan citerade författare, "d. v. s. överföres från privatkapitalistisk till samhällelig egendom, skall det ske efter den marxistiska formeln: "expropriatörerna ska själva exproprieras". Men likväl behöver icke konfiskationen ske direkt och utan ersättning, fortsätter han, till de enskilda ägare, som är "olyckliga" nog att först drabbas av expropriationen: indragningen av den kapitalistiska förmögenheten bör helst ske genom indirekt beskattning.

Stadsbarnet: Mamma, mamma! Se på den stackars fågeln — han har ingen bur!

(Teckning av Svardman Robinson i Liberator.)

Man skulle till belysande härav kunna använda följande exempel: Grängesbergsbeloppet skall socialiseras. Det är en affär på åtskilliga hundra miljoner kronor. Skulle indragningen ske direkt, miste aktieägarna vad de ägde. Skulle det vara rättvist, när skogsjobbare och jordmagnater, för att icke tala om industriidkarna i gemen, finge behålla sitt? Nej, säger Madsen, det skulle icke vara rättvist — och icke heller klokt. Den direkta indragningen kan, liksom i Ryssland, då bolsjevikerna erövrade makten, vara en historisk och social nödvändighet, i synnerhet om revolutionen antager våldsam karaktär, man kan komma i ett tvångsläge, men om grängesbergarnas egendom kon-

fiskeras utan ersättning, ska skogsjobbare, verkstadsägare och fabrikanter omedelbart bli uppmärksamma och frukta att samma öde skall drabba dem. De ska därför strax sätta alla krafter i rörelse, för att åstadkomma förvirring, om de icke allaredan gjort det. De ska göra allt för att bringa virrvarr i det ekonomiska livet, innan planen för socialiseringen, den nya förvaltningsapparaten, fungerar effektivt. Men genom indirekt konfiskation ska grängesbergarna få en viss ersättning och sålunda icke komma "på bar backe". Ersättningen skall emellertid ihopskrapas av den samlade kapitalistklassen genom direkt och progressiv förmögenhetsskatt. Genom en förmögenhetsskatt från 5 till 10 à 20 procent kan privatkapitalet överföras på samhällskapitalet, exempelvis genom en socialiseringsfond under loppet av 10 à 20 år. Den samlade kapitalistklassen får sålunda inlösa de enskilda kapitalistgrupper, som först kommer i tur att socialiseras — och det kan givetvis icke bli tal om köp eller expropriation genom indirekta eller direkta skattemedel på det arbetande folkets bekostnad, ej heller genom lån med samma följder. Men sägas bör emellertid, att storgodsen, fiedeikommisserna icke förglömmandes, bör indragas utan någon som helst ersättning, eftersom jorden ursprungligen stulits.

Förvaltningsspörsmålet är tvivelsutan både det viktigaste och det vanskligaste. Det kräves en upplyst arbetarklass, med solid underbyggnad, om man skall kunna bevara och behålla makten. Ett gott samarbete mellan alla eller de flesta av samhällets värdeskapande krafter, är absolut nödvändigt. Därför, säger Madsen, måste man vinna de intellektuella för socialismen, ingenjörer och teknici, och arbetarna måste själva bli intellektuella, skaffa sig kunskap om ekonomiska- och förvaltningsspörsmål.

Slutligen måste även för ledningen av det hela väljas driftsråd, bestående av praktiskt och teoretiskt kunniga personer, valda på demokratisk grundval av det arbetande folket, och representerande icke allenast producenternas åskådning och intressen, utan även förbrukarnas och allmänna samhälleliga synpunkter. Dessa ledare får i allt väsentligt samma uppgifter som för närvarande den kapitalistiska ledningen i ett industriellt företag eller i en trust har.

DEN VITA TERRORN

Av FRANZ RÁKOS

Terrorn är ingen uteslutande revolutionär uppfinning. De regerandes herravälde över de undertyckta upprätthålles med våld. Varje statssystem uppbygges på våldet. Detta, för varje tänkande människa klara och ovederläggliga faktum, förnekas av borgerliga skriftställare och jurister på det skamlösaste sätt, döljes bak allehanda juridiska snirklar och välljudande demokratiska fraser. Enligt deras åsikt finns det ingen klass-stat; staten står över klasserna. Till följd därav kan man heller icke tala om bourgeoisiens klass-terror. Och som trogen vapenbroder förenar sig socialdemokratin med denna skenheliga lögn. Den har samma uppgift som bourgeoisien: att avkoppla proletariatet från klasskampen och säkerställa den kapitalistiska utsugningen.

Tack vare de socialpatriotiska ledarnas förräderi inbillade sig många arbetare, att staten stod över klasserna, att den statliga maktens mål endast var att säkerställa den samhälleliga ordningen gent emot "oordentliga" element.

Men när den borgerliga staten vecklar, när revolutionen söker störta den gamla regimen, förändras plötsligen förhållandena. I den slutliga kampens dödsbrottningar avslöjas lögnerna. Masken faller och bourgeois-klassens terror står där i all sin nakna råhet och rasande djuriska vildhet. Denna terror kallar historien den v i t a t e r r o r n emedan de franska monarkisterna under den stora franska revolutionen mördade och nedmejade de revolutionära borgarna överallt var de kunde hävda sig i den vita liljans tecken, den franska kungafamiljens vapen.

Den vita terrorn är icke längre samma terror som gör sig gällande i statslivet under fredliga förhållanden. Den vita terrorn är den öppna, grymma diktaturen över den arbetande klassen. Den härskande klassen brukar den vita terrorn, när klasskampen antar en revolutionär karaktär, när statsbyggnaden vacklar och bourgeoisien befinner sig i dödsfara.

Den vita terrorn har tvenne faser: den ena fasen är klasskampen från bourgeoisien, som blivit från förståndet på grund av revolutionsskräck, exempelvis den italienska, den franska, den jugoslaviska, den rumänska, den tjeckoslovakiska vita terrorn; den andra fasen, vilken långt överflygglar den första i blodtörstig grymhet, är den terror, som följer på nedkämpandet av en till en början framgångsrik revolt från proletariatets sida, den borgerliga klasshämndens vita terror, exempelvis den vita terrorn efter Pariserkommunen, efter den ungerska revolutionens störtande, efter proletärdiktaturen i München, den finska vita terrorn.

Den första fasens terror är ett uttryck för fruktan för den sig närmande revolutionen, ett våldsamt förhindrande av den började samhälleliga upplösningen, i preventivt syfte. Den andra fasens terror är retorsiv, därför att proletariatet vågade göra revolution.

Den vita terrorn har i allmänhet tvenne sätt att framträda: en legal och en illegal. Den illegala, "laglösa" formen tar sig uttryck i våldshandlingar från enskilda personer, privatgrupper (studenter, officerare, o. s. v.), i mord, överfall, skymfningar, kvinnovåldtäkt, rov, intrång på den personliga friheten, terroristiskt undertyckande av varje livsyttring från arbetarna o. s. v. För våra dagars motrevolution är det karaktäristiskt, att det överallt är officerarna som bildar det aktiva elementet. Det målmedvetna arbetarelementet är revolutionens stormtrupper, som ingenting har att förlora; kontrarevolutionens elitgarde består av officerarna, som har allt att vinna och av revolutionen hotas att för alltid utstötas ur arbetets samhälle. De kontrarevolutionära begår sina skändliga illdåd ostraffade. Statsmakten ser genom fingrarna med dem, ja, stödjer dem ofta hemligt eller öppet. Om den illegala vita terrorn trampar lagarna under fötterna, så förhindrar staten den likväl icke — ty den kan icke förhindra den. När den illegala vita terrorn rasar i ett land, betyder det att statsmakten därstädes befinner sig i fullständigt förfall, att den icke längre är herre över polis, gendarmeri, militär, domstolar och byråkrati. Staten vilar på dessa institutioner och om dessa fattas, då — finns det ingen stat.

Ett sådant tillstånd rådde det några månader efter proletärdiktaturens störtande och några månader efter rumänernas ut-

tagande ur Ungern. Då rasade den illegala vita terrorn med mord och rov från officerarnas sida. Myndigheterna var så fullständigt maktlösa, att officerarna terroriserade de offentliga tjänstemännen till den grad, att dessa fullkomligt måste underkasta sig officerarnas och vitgardisterna vilja. Ju större det statliga förfallet är, desto blodigare uppträder den illegala vita terrorn. Ju starkare staten är, desto svårare har den illegala terrorn att hävda sig och den "institutionella", den "lagliga" vita terrorn träder i förgrunden.

Det ligger i bourgeoisiens intresse, att ordning råder i staten, ty endast då kan utsugningen försiggå ostörd. Bourgeoisien vill därför en legal vit terror. Denna tendens ser vi i dessa dagar representerad i Horthy-Ungern, där regeringen på olika sätt försöker att reglera officersterrorn, att återupprätta "ordning" och trygga statens makt. Den legala vita terrorn är den genom statsmaktens organ institutionellt utövade vita terrorn.

Den legala vita terrorn är mycket kraftigare, när det gäller att "nedterrorisera" revolutionen, eller om det gäller att hämnas för ett revolutionärt resningsförsök från proletariatet, än den individuella illegala vita terrorn, ty den legala terrorn föres ju genom den organiseade statsmakten. Inget under således, att bourgeoisien eftertraktar den legala vita terrorn.

Den legala vita terrorn utövas genom statens lagliga organ: polis, gendarmeri, militär, ämbetsverk, tjänstemän och domstolar på grundval av den lagliga ordningen. Under normala revolutionsfria tider kan bourgeoisien icke nog försiktigt stifta lagar för varje enskild yttring av revolutionen. Därav kommer det sig, att domarna icke förfoga över tilläckligt med paragrafer vid utövandet av den legala terrorn. Kontrarevolutionen råkar emellertid icke i förlägenhet: den har ett parlament som kan utfylla luckorna och sörja för tillräckliga "lagliga former" för den vita terrorns utövande. Den ungerska kontrarevolutionens regering och parlament fabricerade exempelvis i en rasande fart alla nödiga förordningar för den vita terrorns utövande.

De olika statsorganens verksamhet i den vita terrorns tjänst är allmänt känd. Polis och gendarmeri sörjer verksamt för undertryckandet av arbetarnas politiska och ekonomiska organisationer, för sprängandet av sammankomster. Tusenden av polisspioner och provokatörer vimlar överallt, där de för sin fri-

het kämpande arbetarna kommer samman. De olika friheter, som är stöd för varje demokratisk stat: den personliga friheten, församlingsfriheten, tryckfriheten, rätten till fri meningsyttring, samvetsfrihet, asylrätt för politiska flyktingar, likheten inför lagen — blir tillintetgjorda under den vita terrorns järnnäve. Det är icke nödigt att som exempel anföra den vilda terrorn i Ungern. Ges det kanske ingen vildhetens vita terror, ingen brutal arbetarförföljelse i Böhmen, Rumänien, Jugoslavien, i de demokratiska Förenta Staterna i Amerika, i den franska republiken, i Italien, i Spanien och i många, många andra stater där kapitalismens förfall och upplösning ledsagas av olika revolutionära symptom? Är icke var och en fågelfri, som utger sig för att vara kommunist? I alla dessa länder utkommer arbetartidningarna med vita censurerade spalter; den revolutionära pressens tryckerier stickes i brand, sönderslås, förintas, fackföreningarna spränges; tusenden av kommunister blir fängslade, pryglade, marterade; de revolutionära arbetarnas möten blir sprängda. De politiska emigranterna drivs omkring som förföljt villebråd, under olika förevändningar blir de utlämnade till sina förföljare och utsatta för den säkra döden. Det räcker med dessa uppräkningar. Det revolutionära proletariatet i hela världen vandrar i dag martyrernas lidandes väg Var och en känner hundratal av enskilda exempel på polisterror.

Och när massornas förbittring någonstädes når en högre spänning, när polisbanden förefaller otillräckliga, då uppträder den borgerliga statens mäktigaste stöd på skådeplatsen: militären. Militären, som under ledning av blodtörstiga officerare med disciplinens knutpiska hetsas mot proletariatet. I de länder, i vilka den revolutionära jäsningen är mest framskriden och även griper kring sig bland soldaterna, där organiserar bourgeoisien sådana trupper, sådana regementen, som öppet tjänar den borgerliga klasskampen, revolutionens undertryckande och den vita terrorn. Dessa formationer rekryteras bland officerarna, underofficerarna och studenterna, de kontrarevolutionära bondesönerna, med ett ord av de element som bourgeoisien kan lita på. Sådana vita garden är: nationalarmén i Ungern, riksvärnet och säkerhetspolisen (Sipo) i Tyskland, Guardia Reggia (kungliga gardet) i Italien; de till revolutionens undertryckande skapade formationerna i Tyskland, Orgesch, hemvärnsorganisationerna, som förfogar över detaljerat utarbetade krigsplaner;

deras krigsförordningar påbjuder nedskjutandet av varje arbetare och arbetarledare utan undantag, om han är socialdemokrat eller kommunist. Dessa brachialformationer är den vita terrorns verksammaste organisationer och grövsta kanoner.

Domstolarna står heller icke efter vid utövandet av den vita terrorn. Den vita terrorns karaktäristiska institutioner är de kontrarevolutionära domstolarna. En av de viktigaste friheterna inom den borgerliga staten är likheten inför lagen, domstolarnas oavhängighet. Dessa vackra saker är heller ingenting annat än alla de andra friheterna i den borgerliga demokratien: fyrverkeri, färgrikt glittrande fraser till arbetarklassens bedragande. Ty domstolarna dömer på grundval av de borgerliga lagarna, alltså kan de — antingen de vill eller ej — icke vara någonting annat än klassdomstolar.

Under normala tider ger domstolarna pinsamt akt på iakttagandet av alla lagens formaliteter och försöker vara objektiva. Kontrarevolutinonens domstolar gör icke så många omständigheter. De kastar de oangenäma formaliteterna överbord och öppet och ohöljt visar de sitt väsen: terrorn. De kontrarevolutionära domstolarna är de "författningsenligaste" organisationer för den lagligt mördande vita terrorn. De kontrarevolutionära domstolarnas verksamhet är bourgeoisiens öppna klassdiktatur. Inför Ungerns kontrarevolutionära domstolar ges det inget försvar, ingen apellationsrätt. Den hastiga expedieringen förlänar det modärna rättsförfarandet prägel av medeltida inkvisitionstortyr. Inför de kontrarevolutionära domstolarna är uppenbart lögnaktiga uttalanden av betalda spioner tillräckliga för att fälla en revolutionär. Den anklagade är redan före "fastställandet" av hans skuld ett skyddslöst offer utsatt för oerhörda lidanden, han är en sina rättigheter berövad terroriserad statist, medan åklagaren och domstolen är klasshämdens och klasshatets obarmhärtiga fallbila, som utan skrupler fullgör sitt värv.

Man kan icke alltid uppdraga någon skarp gräns mellan den legala och den illegala vita terrorn. Laglösa korporationer, som de ungerska officerssammanslutningarna, nämner sig "ämbetsmän" som förfogar över makt. Statliga tjänstemän slår däremot ett streck över sin befogenhet, struntar i de "gällande" lagarna och stjäl, mördar, utprässar, förövar öppet och ohöljt våldsdåd. De lagliga ämbetsmännen trampar lagen under fötterna. Men den kontrarevolutionära terrorn är alltid grym, blodig och

obarmhärtig, hur mild än revolutionen var i sin form, ty den vita terrorn är ett kampmedel för en klass, som medvetet försvarar sin makt. Bourgeoisiens grymma perversa blodtörst rasar otämd i sin hämd mot proletariatet. Den "bildade", moraliskt" regerande klassen frossade i blod efter proletariatets försök till befrielse. Bourgeoisiens hämdexpeditioner är ett dystert kapitel av djurisk, djävulskt raffinerad tortyr.

Här har vi icke för avsikt att befatta oss med detaljerna i de kontrarevolutionäras, all civilisation förhånande skändligheter. Vår uppgift är snarare att fastställa den vita terrorns naturnistoria. Men vem kanner icke den borgerliga vita terrorn, som mördade Pariserkommunen? Den hårresande grymheten hos generalbödeln Gallifet, som på platsen lätt nedskjuta tusenden fängslade med de långsamt dödande bakladdningsgevären? Finns det en revolutionär vars händer icke knyter sig i gränslöst hat, när han tänker på offren från Père-Lachaise?

50 år senare utspelades inför våra ögon det finska proletariatets tragedi. Nödskrien, dödsrosslingarna från tiotusenden av finska proletärer, som mördades av Mannerheims soldenärer, som var fördömda till att förfrysa och lida hungerdöden, skär ännu i våra öron.

Och är det icke som våra hjärtslag ville stanna när vi hör berättas om det tyska proletariatets lidanden? Det finns inget uttryck i ordboken som tillräckligt kunde brännmärka förrädaren och brodermördaren Noskes skändligheter. Här uppgår det tyska proletariatets offer till mer än hundratusen. Från de bayerska bergen till Ruhrområdets kolgruvor har det rikligt strömmande blodet från gränslöst lidande proletärer fuktat marken och gjort den fruktbar för den tyska proletärrevolutionen.

Behöver vi mera nämna den ungerska vita terrorn, som vi ännu genomlever?

Proletariatet vandrar icke den vita terrorns lidandesväg förgäves. Lidandet har gjort det seende och har härdat det. Och även om det icke förmår att ge lika för lika och vara lika blodtörstigt och perverst, nedrigt och grymt som bourgeoisien — det rättfärdiga straffet ska bourgeoisien dock icke undgå.

(Dr. Ràkos var ordförande för Sovjetungerns samtliga revolutionstribunal.)

VETENSKAPEN OCH ARBETARKLASSEN

Av A. BOGDANOV

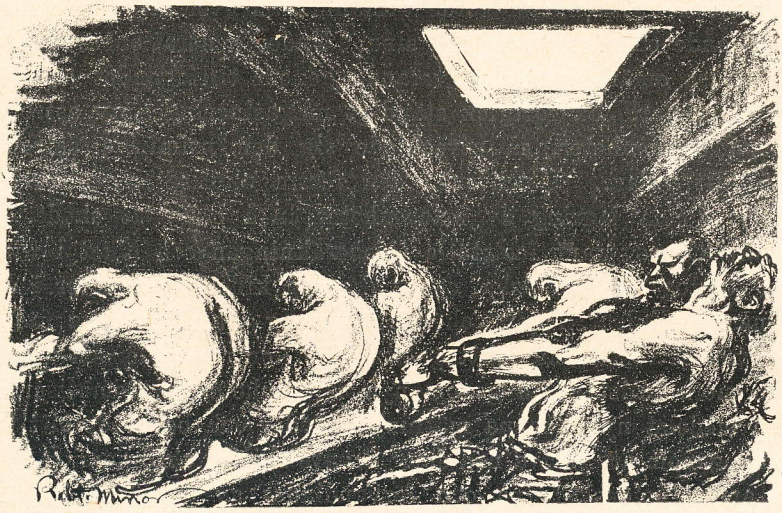

Tillbaka till gångarna!
(Teckning till engelska kolstrejken av Robert Minor, Liberator.)

I.

Vad är vetenskap?

Låt oss undersöka denna fråga med ett exempel. Låt oss ta en av de renaste, de mest "imponerande", d. v. s. för arbetarmassan mest tillgängliga vetenskaperna: astronomien. Denna vetenskaps ursprung för tillbaka till det mänskliga tänkandets tidigaste morgonrodnad. Av erfarenhet visste vilden mera om himlakropparna än nio tiondelar av nutidens stads- och lantbefolkning. Solens dagsomlopp kände han så noga, att han enligt dess ställning kunde under såväl vinter som sommar bestämma tiden med säkerhet. Han visste, att solbanan går kortare och lägre under vintern än under sommaren, att solens rörelse är likformig och att den högsta punkt på banan, solen går genom under en dag, ständigt befinner sig i samma riktning till såväl plats som till andra föremål. Noggrant kände han den skarpt

blänkande stjärnan, som hänger orörlig natten över på himlafästet och i rakt motsatt läge till solens zenit; han hade reda på läget och rörelsen för andra klara stjärnor omkring dessa orörliga himlakroppar. Tiderna för månens hemlighetsfulla förändringar och dess växlingsrika väg på firmamentet kände han. Alla dessa erfarenheter förde urmänniskan över till sina efterkommande och dessa åter till sina. Under generationernas lopp förökades omärkbart detta vetande genom tillfogandet av nya beståndsdelar. Så fortgick ständigt magasineringen av astronomiska erfarenheter, så utvecklade sig den primitiva astronomin allt vidare. I och med den första civilisationens början leddes denna lagring av erfarenheter in i ett nytt skede. I avsikt att noggrant fastställa tidsberäkningen och läget i rymden företog sig kaldeiska, egyptiska och kinesiska präster i dalarna vid Eufrat, Nilen och Jangtsekiang att ordna sina fäderneärvda astronomiska iakttagelser. De kontrollerade och gjorde dem mera fullständiga genom nya erfarenheter, systematiserade dem medelst nyuppfunna mätningsmetoder och bevarade sitt vetande genom att skriva ned det. Senare skildes astronomien från de andra vetenskaperna och förvandlades av de lärde i Rom, Grekland och Alexandria till en självständig enhet: den omskapades till ett vetenskapligt system.

Ännu ett årtusende förgick. Vid början av den nyare tiden samlades nya uppgifter, en rad astronomer med Kopernikus i spetsen upptäckte motsägelser i det gamla systemet; de tillkomna nya erfarenheterna stjälpte omkull det gamla systemet och ett nytt konstruerades. Under tidens lopp vidtogs än ytterligare detaljförändringar inom systemet. På så sätt löper utvecklingen av den astronomiska vetenskapen fram ända till våra dagar.

Alltså: Människorna samlade erfarenhet, ordnade den, gav den bestämd form, jämnade ut motsägelserna, förenade de olika delarna och sammanförde dem till motsvarande enheter. Ett sådant handlingssätt kan tillämpas såväl på människor som på föremål. När man samlar människor, ordnar deras ömsesidiga förhållanden och ger dem bestämd form, avlägsnar motsatserna och bildar en enhet av varandra närstående människor, så kallar man denna enhet "organisation" och talar om "organiserande" arbete. Det är klart, att vetenskapen är ingenting annat än det mänskliga samhällets organiserade erfarenhet.

Vidare: Hur uppstår erfarenheten?

Genom arbetet i den mödofyllda kampen för tillvaron tvingades urmänniskan att beakta himlakropparnas förändringar och deras förhållanden till händelserna på jorden, fördelningen av arbete och vila är den ursprungliga meningen med en tidsberäkning efter himlaljusen. Uppbyggandet, tillgodogörandet och utvidgandet av vetenskapen var naturligtvis ett intensivare, svårare arbete än något annat. Detta arbetes utveckling fordrade olika redskap, vilka också undan för undan blev allt mer komplicerade. För närvarande utföres detta arbete i speciella verkstäder — observatorier — med jättelika precisionsmaskiner och vid strängaste fördelning av arbetet bland de medverkande, lärda och olärda. Och de värdefulla resultaten av detta arbete lägges till varandra i ett gigantiskt, noggrant, vetenskapligt system.

Ännu fullständigare karaktäriseras det hela, om vi säger: Vetenskapen är den mänskliga arbetsgemenskapens organiserade erfarenhet.

Vad föranledde urmänniskan att observera och komma ihåg de så avlägsna himlakropparnas rörelser? Livskampens bittra nödvändighet. Skogarnas och steppernas nomadjägare måste ha tillförlitliga medel för att kunna känna riktningen, bestämma tiden och efter denna avståndet, för att ej förlora sig i naturens av faror överfyllda urtillstånd, för att beräkna umgänget med medlemmarna i samhället och beräkna deras hemkomst samt för att kunna ordna sina arbetsförhållanden; kort sagt: för att kunna organisera arbetet. Ty organisering av arbetet betyder huvudsakligen fördelningen av rum och tid. Härvid ger de lysande himlakropparna den noggranna "orienteringen", de är av jättedimensioner, befinner sig på oerhörda avstånd från varandra, därför är deras inbördes förhållande beständigt, ej underkastat några tillfälliga förändringar: deras rörelse är stängt regelbunden. De garanterar sålunda en säker grundval för all tids- och rumsberäkning vid arbetets organisering. Inte av ren nyfikenhet studerade de kaldeiska magerna och de egyptiska prästerna fästets hemlighetsfulla liv, iakttog, mätte och nedskrev ljuskropparnas banor. I de stora floddalarna berodde hela hushållningen av de periodiskt återkommande översvämningar, vilka befruktade landet men hotade folket och dess egendom med förintelse. I sådana fall var å ena sidan den vetenskapliga beräkningen av tiden för

jordbruksarbetet och å andra sidan det vetenskapliga fastställandet av riktningar och avstånd för de arbeten, ingenjörerna utförde vid bevattningssystemets reglerande, var de en ekonomisk fråga av vilken hela folks liv och död berodde. Astronomien och den från denna oskiljaktiga geometrien var i prästernas händer — dåtidens intelligens — det mäktigaste medlet för organiserandet av hela folkets arbete.

För fyra fem århundraden sedan blev behoven av en oceansjöfart, som sökte nya länder till arbete och exploatering och nya vägar för världshandeln, en mäktig drivkraft för astronomiens revolutionerande och blomstring. För de träskal, som seglade över de oändliga vattnen, kunde endast en fast och noggrann orienteringsmöjlighet beträffande tid, rum och riktning vara ett stöd mot naturens nyckfullhet. En sådan orientering gav den nya astronomi, som stödde sig på de kastilianska astronomernas tabeller och senare på Kopernikus och Galilei; Jupiters månförmörkelser, vilka Galilei upptäckte, är ett oersättligt medel att pröva kronometern ute på havet.

Det grundläggande astronomiska instrumentet är uret, vilket mekaniskt återger solens rörelse på firmamentet. Bokstavligen reglerar detta instrument hela den samtida produktionens organisation. Uret reglerar de arbetandes medverkan, genom att på bestämd tid samla dem vid fabriken, fördelar arbetstid och raster, bildar grundvalen för arbetslönen, direkt vid timarbete och indirekt vid ackord. På uret beror också beräkningen rörande maskinerna, fastställandet av deras kraft och produktionsförmåga. Uret reglerar tåg- och ångbåtstrafiken, är grundval för varje möte, förening och mänsklig gemenskap.

Astronomien leder det mänskliga arbetet även medelst det allmänna metersystemet, som antagits i nästan samtliga kulturländers produktion, transport och handel. Arbetaren, som gör en millimetertjock skåra, vet kanske inte att astronomien leder hans handrörelse, men det är så, ty en millimeter är fyrtiomilliarddelen av jordmeridianen, beräknad efter solens och stjärnornas läge.

Det måste således nu vara alldeles klart för oss: Vetenskapen är organisationsmedlet för det samhälleliga arbetet. Däri består dess verkliga, "objektiva" betydelse för livet, varaktig och oföränderlig.

Vetenskapen kan få ytterligare en annan betydelse. När samhället består av olika klasser, när organiseringen av arbetet inom detsamma vilar på den ena klassens behärskande genom den andra, så kan vetenskapen förvandla sig till ett maktmedel. Så var det med astronomien — så är det även nu.

I gamla Egypten och i Babylonien stod i spetsen för produktionen prästerna, som sagt den tidens intelligens. Med hjälp av sina astronomiska och övriga vetenskapliga kunskaper ledde de jordbruket, förbättringsarbeten, reglering av floderna, byggnadsarbeten, vägbygget och indirekt även alla andra arbeten. Deras anvisningar följdes av massan bland folket, ty denna ägde ej nödvändig kunskap. Prästerna bevarade sorgfälligt sin vetenskaps hemligheter och tillsåg noga, att ej de heliga kunskaperna trängde ned till det lägre folket. Därmed var deras härskarställning betryggad. De nu härskande klasserna — bourgeoisin och den därmed förbundna delen av intelligensen — ställer skenbart inga hinder i vägen för vetenskapens utbredande bland massorna, de t. o. m. delvis populariserar vetenskapen. Och dock blir den högre, exakta vetenskapen, som leder produktionens organisering, ett några få utvaldes privilegium, även deras "heliga hemlighet". Skillnaden är bara, att hit kommer man ej genom förbud och straff, utan medelst andra medel. För det första: Vetenskaperna säljes som varor. Som den högre vetenskapen vid universiteten och vetenskapliga institut ställer sig dyr, är i allmänhet blott bourgeoisins barn i stånd att betala den. För det andra: Sättet, på vilket vetenskaperna läres och återgives, avstänger likaledes massan. Ända till det yttersta är de försedda med klausuler och tillgången till dem försvåras genom en rad av egendomligheter, som gör dem oåtkomliga för det övervägande flertalet av det arbetande folket. Genom den för gemene man ovanliga abstrakta formen, genom sina överflödiga fackuttryck och beteckningar, genom mängden av utspekulerade, i själva verket överflödiga bevis, genom jätteanhopningen av material försvåras uppfattningen av vetenskapens system och kärnideer. Allt detta erkännes av demokratiskt tänkande lärde, vilka protesterar mot det och arbetar på att förenkla vetenskapens form och göra den tillgänglig för de stora massorna. För att fortsätta med samma exempel: Astronomien är i likhet med en hel rad andra vetenskaper uppbyggd på den matematiska ana-

lysen. Denna analys läres nu mycket enklare än för cirka 30—40 år sedan, och dock har professor John Peary övertygande påvisat i sina föreläsningar över Den praktiska matematiken, att alltjämt bortslösas vid studiet av matematiken största delen av såväl tid som kraft på absolut överflödiga och onyttiga saker, ett och samma behandlas ofta under olika beteckningar o. s. v. Detta allt sker inte för bourgeoisins illviljas skull utan på grund av den otillräckliga organiseringen av dess eget tänkande, som fostrats av kapitalismens anarkiska motsägande förhållanden. Men sakens natur förändras ej av dessa förhållanden, ty det är en gång för alla fastslaget, att man måste ha gott om tid och pängar och en säkert tryggad existens (d. v. s. villkor, som ej står de arbetande massorna till buds) för att fatta en exakt vetenskap — ej dess fattiga "populariserade" brottstycken. För dem blir vetenskapen "den heliga hemligheten".

Ofta förekommer det, att energiska och begåvade människor från arbetarklassen bryter sig genom denna sjudubbelt förseglade hemlighet. Då upptas de gärna av de härskande klasserna som "bildade" och erbjudes goda platser. Flertalet av dessa uppkomlingar motstår ej bourgeoisins locktoner därför att redan under vägen till deras mål har kampen härför gjort dem möra och de har i denna kamp förbrukat den bästa delen av sin kraft. De glömmer sitt tidigare bekymmerfulla liv, sina kamrater och går över på sina nya vänners sida; blir de inga direkta överlöpare, så söker de dock försona sitt förgångna med det nuvarande och slå bro mellan arbetaridealen och bourgeoisins önskningar, kort sagt, de blir dubbelmänniskor och s. k. opportunister.

Men även den vetenskap, de nu erövrat, tjänar och lever i, uppfostrar dem så att de avlägsnas från arbetarklassens uppgifter och strävanden för att närma sig situationens herrar. Vi har sett, att astronomin är en vetenskap om arbetet, om de mänskliga krafternas medverkan och organisering i kampen med naturen. Men är detta det nuvarande officiella begreppet astronomi? Nej, den handhaves och läres av vetenskapliga fackmän, som genom sin uppfostran och hela sin ställning står vitt skilda från folkmassornas arbete, män, som sitter i sina arbetsrum och observatorier likt forna tiders lärda i deras munkceller. Där förgäter de mänsklighetens levande praktiska handlande och dess oavbrutna kamp med naturen. Deras vetenskapliga kunskaper

tycks dem vara något högre, sanningar om himlakropparna och deras krafter, vilka inte har något gemensamt med den jordiska kampen för tillvaron. Ägandet av denna upphöjda, för de i andligt mörker hållna massorna främmande och oåtkomliga vetenskap håller de för sin stora överlägsenhet, de anser sig vara några utvalda, bärande den andliga adelns igenkänningstecken, och är ointresserade för den banala kampen för tillvaron. Under dem vimlar väsen av en lägre art, fastkedjade vid det grova arbetet, vid omsorgen om sin existens. Måste då inte dessa väsen känna sig stolta över att här arbetar den rena idéens, den högre kunskapens män, måste de inte vara fyllda av tacksamhet över att även dem tillfaller en liten del av detta upphöjda arbete från ovan?

Denna stämning alstrar klyftan mellan vetenskap och arbete, oförståelsen för vetenskapens natur; det är klart, att astronomin likt varje annan vetenskap, med sin borgerliga undersökningsmetod, omärkbart bibringar människorna övertygelsen om lagbundenheten och nödvändigheten av att massan arbetar för att producera en högre kultur åt de klasser, som är hemma i denna kultur.

Man ser alltså, att idén om borgerligheten i nutidens astronomi, matematik o. s. v. inte är så komisk, som de gamla representanterna för marxismen menar.

I ett klassamhälle förvandlas vetenskapen från ett medel för organisering av arbetet till ett medel för klassvälde. Men den kan också spela en annan roll i samhällskampens utveckling.

Från fjortonde till sjuttonde århundradet gav utvecklingen av handelssjöfarten, d. v. s. handelskapitalismens fordringar, impulsen till utveckling av den nya astronomi, för vilken vi redan redogjort. Handelskapitalismen var dock exponenten för den borgerliga samhällsordning, som växte fram ur den feodalt-medeltida organisationen. Bourgeoisin började kampen om härskarväldet mot den tidens härskare över livet: lantadeln och kyrkan.

Astronomin motsvarade behoven för handeln, kapitalet och den som kapitalets representant nybildade klassen, men den motsvarade ej åsikterna i den gamla världen och prästernas lära. Därmed undergrävde den deras auktoritet och försvagade de härskande klassernas organisationskraft. Dessa insåg snart detta

och började en fanatisk kamp mot den revolutionära vetenskapen, en av dess första förkunnare, Giordano Bruno, brändes på bål, Galilei marterades till döds i fängelset. Men desto intimare och fastare svetsades den framåtskridande bourgeoisin samman till angrepp mot de härskande klasserna. Detta blev om inte det enda så dock det värdefullaste kampteknet för dåtidens framstegsklass och bidrog i hög grad till dess seger.

Som härav framgår, kan vetenskapen bli ett medel att organisera krafterna till seger i den sociala kampen.

Vad vi nu undersökte beträffande astronomin, kan lika lätt, om ej lättare fastställas för varje vetenskap; de sociala vetenskaperna har redan förut undersökts i detta avseende.

Men även på filosofien, som dock anses vara den mest omfattande och mest fulländade vetenskap, är denna karaktäristisk användbar, ty den bemödar sig om att organisera hela den mänskliga erfarenheten till ett harmoniskt helt, söker leda hela det mänskliga livet, d. v. s. vara ett allmänt organisationsmedel. De härskande klassernas filosofi är dess härskarmedel, som många marxister påvisat, och det är klart, att proletariatets filosofi måste bli ett medel att organisera dess krafter för kamp och seger.

(Forts.)

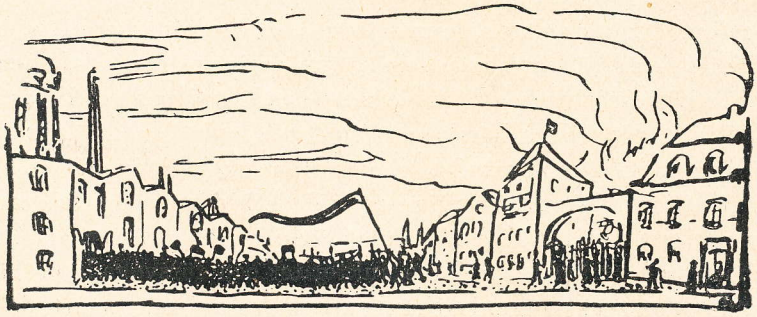

LITTERATUR OM KOMMUNISMEN

I en av Wilhelm Mautner utgiven studie över bolsjevismen: Der Bolschewismus, Voraussetzungen, Geschichte, Theorie (W. Kohlhammers förlag, Berlin, 1920), en rent borgerlig studie f. ö., finns som bihang en utförlig bibliografi över all litteratur om kommunism och bolsjevism — för och emot — som utgivits på tyska språket till 1 juni 1919. Zimmerwalds läsare i gemen är visserligen ej mäktiga tyska språket men likväl torde för det fåtal som är det och överhuvud ur bibliografisk synpunkt ett avtryckande i vår tidskrift av denna bibliografi vara både försvarligt och lämpligt. Vi tillåter oss därför på följande sidor återge den och hoppas i en framtid kunna återkomma med fortsättning efter 1 juni 1919 samt motsvarande litteraturförteckning på andra större kulturspråk, i mån sådana blir oss tillgängliga.

I. Bolsjevistisk och kommunistisk litteratur.

Anonymus: Thesen über die sozialistische Revolution und die Aufgaben des Proletariats während seiner Diktatur in Russland. 1918. (Ej i bokhandeln.) Publicerad i Pravda 26 december 1917. Efter en av Osteuropainstitut i Breslau lämnad översättning.

Berliner, H.: Der bolschewistische Staat. Verlag Lichtstrahlen, Berlin-Lichterfelde, 1919.

Bolschewik: Die Sünden des Bolschewismus. A. Hoffmanns Verlag, Berlin.

Borchardt, J.: Die Diktatur des Proletariats. Lichtstrahlen, Berlin- 1919.

Borchardt, J. und **Berliner,** H.: Der kommunistische Aufbau. Lichtstrahlen.

Bucharin, N.: Das Programm der Kommunisten. Verlag der Soziale revolution. Wien, A. Hoffmans Verlag, Berlin, Union-Verlag, Zürich.

„ Vom Sturze des Zarismus bis zum Sturze der Bourgeoisie. I. Der Klassenkampf und die Revolution in Russland. II. Von der Diktatur des Imperialismus zur Diktatur des Proletariats. Union-Verlag, Zürich, Union-Verlag, Zürich.

Grigorowitsch, J.: Die Wahrheit über die Bolschewiki. Internationale Rundschau, Zürich, Verlag Die Aktion, Berlin-Wilmersdorf.

Kommunistisches Manifest, Das neue. Willascheck & Co., Hamburg. Publicerat under titeln Manifest der Kommunistischen Internationale i Rote Fahne, Mannheim.

Kommunistische Partei Deutschlands. Was will der Spartakusbund?

Lenin, N.: Ein Abschiedsbrief an die Schweizer Arbeiter (vom 8. April 1917) i Krieg und Revolution.

„ Die nächsten Aufgaben der Sowjetmacht. Verlag Die Aktion, 1919.

„ Ein Brief an die amerikanischen Arbeiter (vom 20. August 1918). Aktion 8. Jahrg. Heft 51—52.
„ Der Kampf ums Brot. Promachos-Verlag, Belp-Bern.
„ Kautskys "Diktatur des Proletariats". Aktion, 8. Jahrg., Heft. 47—48. I något ändrad form som broschyr Der Renegat Kautsky und die proletarische Revolution. Holzer, Wien.
„ Das Militärprogramm der proletärischen Revolution. I Krieg und revolution.
„ Der Opportunismus und der Zusammenbruch der II. Internationale. I Krieg und Revolution.
„ Kommunistische Politik in Russland. I Die Internationale, Heft. 2—3. Berlin, Komet-Verlag.
„ Rede bei Auflösung der Konstituante. Delvis i Heft. Bolschevismus av Süddeutsche Monatshefte.
„ Rede auf dem Kongress der Volkwirtschaftsräte. I Kaplun-Kogan: Russisches Wirtschaftsleben.
„ Ein Schritt vorwärts, zwei zurück. Kritik von Rosa Luxemburg. Die Neue Zeit, Jahrg. 22, Bd 2, S. 484 ff., 529 ff.
„ Staat und Revolution. Verlag Die Aktion och Lichtstrahlen.
„ Am Tage nach der Revolution. Genossenschaftsdruckerei, Zürich, 1918.
„ Kundgebungen. Verlag Die Aktion, 1919.

Lenin und Trotzki: Krieg und Revolution. Schriften und Aufsätze aus der Kriegszeit. Kommissionsverlag der Grütlibuchhandlung, Zürich, 1918.

Lunatscharski: Die Kulturaufgaben der Arbeiterklasse. Verlag Die Aktion, 1919.

Miljutin, W. P.: Die internationale Lage. Promachos-Verlag, Belp-Bern.

Münzenberg, W.: Von der Revolte zur Revolution. Spartakus-Verlag, Stuttgart-Degerloch.

Radek, K.: Die Diktatur des Proletariats (Die Entwicklung des Sozialismus von der Wissenschaft zur Tat). A. Hoffmanns Verlag, Berlin.
„ Die russische und die deutsche Revolution und die Weltlage. Berlin, 1919. (Förlag ej angivet, tryckeri Otto Godemann.)
„ Die Kommunistische Revolution, Krieg und Friede. (I föreg. arbete.)

Russische Sozialdemokratische Arbeiterpartei. Manifest vom 1. November 1914. I Lenin-Trotzki: Krieg und Revolution.
„ Resolution der Berner Konferenz der Auslandsgruppen der Sozialdemokratischen Arbeiterpartei Russlands. I d:o.

Steklow, G.: Wer sind die Kommunisten? A. Hoffmanns Verlag, Berlin.

Struthan, A.: Die Verfassung der Russischen Sozialistischen Föderativen Sowjetrepublik. Kommentar. Union-Verlag, Zürich, 1918. Kommun. Bibliothek Nr. 1. Druck von Karl Teuscher, Berlin W.

Sturm, F.: Das bolschewistische Russland. Proletarische Flugschriften zur Revolution Nr 1. Verlag d. Kommunistischen Arbeiterzeitung, „ Hamburg.

Trotzki, L. N.: Arbeit, Disziplin und Ordnung werden die sozialistische Sowjet-Republik retten. Revolutionsbibliotek Nr 1, Verlag Gesellschaft und Erziehung, Berlin, 1919. Buchh. d. Arbeiterbundes, Basel.
„ Die Rote Armee. I Ueber die Rote Armee.
„ Europa und die Revolution. I Trozkis Unsere Revolution.
„ Der Krieg und die Internationale. I Lenin-Trotzki: Krieg und Revolution.
„ Von der Oktoberrevolution bis zum Brester Friedensvertrag. Promachos-Verlag, Belp-Bern. A. Hoffmanns Verlag, Berlin.
„ Die Sowjetmacht und der internationale Imperialismus. Promachos, 1918.
„ und **Sinowjew**, G.: Ueber die Rote Armee. Buchh. d. Arbeiterbundes Basel, 1919.
Tschitscherin, S. W.: Offener Brief Tschitscherins an Woodrow Wilson von 24. Oktober 1918. A. Hoffmann, Berlin.
„ Ein diplomatischer Notenwechsel über den weissen und roten Terror. Die Aktion, Berlin, Jahrg. 8, Heft. 33—34. Heft Bolschewismus av Süddeutsche Monatshefte.
Verfassung der Russischen Sozialistischen Föderativen Sowjet-Republik. Verlag Die Aktion m. fl.
Viator: Russland und Deutschland. Promachos-Verlag, Belp-Bern.
Zinowjew, G.: Unsere Lage und die Aufgabe, eine Rote Armee zu schaffen. I Ueber die Rote Armee.
„ und **Lenin**: Sozialismus und Krieg. I Lenin-Trotzki: Krieg u. Revolution.
Die Internationale, eine Wochenschrift für Praxis und Theorie des Marxismus. Begründet v. Rosa Luxemburg u. Franz Mehring. Heft 2, 3. Kometdruckerei, Berlin.
Lichtstrahlen, Zeitschrift für internationalen Kommunismus. Utgivare Julian Borchardt, Berlin-Lichterfelde.

II. Litteratur om bolsjevismen.

Adler, Max: Probleme der sozialen Revolution. Arbeiterzeitung, Wien nummer 30 mars, 2, 6, 11, 17 april och 1 maj 1919.
Alkylos: Cäsarismus, Bolschewismus. Erpe-Verlag, Berlin.
Anin, S. J.: Der Vereinigungskongress der russichen Sozialdemokratie. Die Neue Zeit, Jahrg. 24, Bd 2, S. 305.
Anonymus: Der Bolschewismus, seine Bedeutung und seine Folgeerscheinungen. Karl Harbauer, Wien und Leipzig, 1919.
„ Die Wahrheit über die Bolschewiki. Verl. Klarheit, Königsberg i. Pr.
Antropow, A.: Der asiatische Bolschewismus — das Ende Deutschlands und Europas. Revolutionäre Flugschriften 2, Berlin.
Aram, K.: Zur Vorgeschichte des Bolschevismus. I Heft Bolschewismus av Süddeutsche Monatshefte.
Blos, W.: Der neue russische Staat. Die Neue Zeit, Jahrg. 36, Bd 1, S. 392.

Bousset: Das Soll und Haben des Bolschewismus im Lebensbuch des deutschen Volkes. Berlin, 1919.
„ Das Spartakusprogram in Wiedergabe und Widerlegung. Berlin, 1919.
Böttcher, H.: Die Wahrheit über die Bolschewiki. Antwort auf Grigorowitsch. Revolutionäre Flugschriften 4, Berlin.
Brandt, B.: Der Bolschewismus und seine Heilung. Kiel, 1919.
Brönner, W.: Das wahre Gesicht der bolschewistischen Gefahr. Königsberg in Pr.
Burzew, V. L.: Seid verflucht, Ihr Bolschewiki! Der Freie Verlag, Bern.
Chavichvily, K.: Offener Brief an den Genossen Jean Longuet. Der Freie Verlag, Bern.
Dörschlag, S.: Bolschewismus, Idealismus und Kultur. Rev. Flugschr. 5, Berlin.
Duhr, B.: Der Bolschewismus. Flugschr. d. Stimmen der Zeit, 6. Heft, Freiburg in B.
Erhardt, B.: Der Bolschewismus als Totengräber. Berlin.
„ Erlebnisse eines Bremer Kaufmanns im bolschewistischen Russland. I Heft. Bolschewismus av Süddeutsche Monatshefte.
Eltzbacher, P.: Der Bolschewismus und die deutsche Zukunft. Jena, 1919.
Fenner, H.: Die Despoten der Sowjetrepublik. Rev. Streitfragen. 10. Heft. Berlin, 1919.
„ Maxim Gorkis politische Gesinnung und seine Stellungnahme zu der Sowjetregierung. Rev. Streitfragen 11. Heft. Berlin, 1919.
Freytag-Loringhoven, A. v.: Was lehrt uns die russische Revolution? Breslau.
„ Geschichte der russischen Revolution.
Führer durch die bolschewistische und antibolschewistische Literatur. Herausg. v. Generalsekretariat zum Studium des Bolschewismus. Berlin, 1919.
Gawronsky, D.: Die Bilanz des russischen Bolschewismus. Berlin, 1918.
Gerlich, F.: Der Bolschewismus als Konsequenz des Marxismus. I Heft. Bolschewismus av Süddeutsche Monatshefte.
Gorki, M.: Ein Jahr Bolschewismus. I d:o.
Hirschberg, M.: Bolschewismus. München, 1919.
Hofmiller, J.: Nietzsche und der Bolschewismus. I Heft Bolschewismus av S. M.
Hübener, E.: Die bolschewistische Volkswirtschaft. Volkswirtschaftliche Blätter, 17. Jahrg. Nr 23—24.
Hurwicz, E.: Der Bolschewismus innerhalb der russischen Parteien. I Heft Bolschewismus av S. M.
Kaplun-Kogan, W.: Russisches Wirtschaftsleben seit der Herrschaft der Bolschewiki. Osteuropainstitut, Breslau, Leipzig und Berlin, 1919.
Kautsky, K.: Die Differenzen unter den russischen Sozialisten. Die Neue Zeit, Jahrg 23, Bd 2, S. 68.
„ Demokratie oder Diktatur. Berlin, 1918. (Särtryck ur följande.)
„ Die Diktatur des Proletariats. Wien, 1919.
„ Terrorismus und Kommunismus. Berlin.
„ Das Weitertreiben der Revolution. Berlin.

Klibanski, J.: Der Kommunismus in Russland und die Diktatur des Proletariats. Rev. Streitfragen Heft. 7, Berlin, 1919.
Knoerzer, G.: Russland nach einem Jahre Bolschewismus. I Heft Bolschewismus av S. D.
Köhrer, E.: Das wahre Gesicht des Bolschewismus. Berlin, 1919.
Kossowski, Wl.: Das bolschewistische Regime in Russland. Olten, 1918.
Krane, F.: Die Ziele des Bolschewismus und die Gefahr ihrer Verwirklichung. Aschaffenburg, 1919.
Ledoc, K. J.: Russlands streitende Kräfte. Die Neue Zeit, Jahrg. 37, Bd 2, S. 51, 80.
Lessing, W.: Der Bolschewismus in Russland und seine Wirtschaftspolitik. Revolutionäre Flugschriften 1, Berlin.
„ Die Wirtschaftspolitik des Bolschewismus in Russland. I Heft. Bolschewismus av S. M.
Leipziger Bürgerausssschuss: Wie sieht es heute in Rupsland aus?
Liebherr, K.: Der Bolschewismus in Russland und Deutschland. Berlin.
„ Erstes Ergänzungsheft (till föreg.).
Luther, A.: Ein Jahr Bolschewismus. I Deutsche Revolution, 2. Heft, Leipzig 1919.
„ Die geistige und politische Vorstellungswelt der Bolschewiki. Veröffentlichungen d. Deutschen Gesellschaft z. Studium Osteuropas. Berlin 1918.
„ Aus der Frühzeit des Bolschewismus. Schmollers Jahrbuch, Jahrg. 43, H. 2.
Luxemburg, Rosa: Organisationsfragen der russischen Sozialdemokratie. Die Neue Zeit, Jahrg. 22, Bd 2, S. 484, 529.
Süddeutsche Monatshefte. Okt. 1918. Ein Jahr russischer Revolution. München.
„ Januari 1919. Bolschewismus.
„ April 1919. Die Ausbreitung des Bolschewismus. Häftet innehåller följande uppsatser:
Eliasberg, D.: Die Bolschewiki in Jalta.
Hurwicz, E.: Die Weltexpansion des Bolschewismus.
Maday, A. de: Zur Rechtsphilosophie des Bolschewismus.
Walk, J. A.: Die Sturmzeichen in den Entente-Staaten.
Müller, H.: Der Bolschewismus in der Schweiz.
Lavater, E.: Der Einfluss des Bolschewismus auf die Schweiz.
Debrit, J.: Der Bolschewismus in den Ländern der Entente.
Belina, J.: Ziel und Weg der modernen Arbeiterbewegung.
Schweizer Arzt: Der Cafard.
Demiani, A.: Zur revolutionären Bewegung in der Schweiz.
Hentig, H. v.: Die letzten Tage der Münchener Kommune.
Eliasberg, D.: Russischer und Münchener Bolschewismus.
Buttel-Reepen, H. v.: Staatsleben in der Natur.
Cossman, P. N.: Bolschewismus und Christentum.
Paquet, A.: Der Geist der russischen Revolution. Leipzig, 1919.
„ Aus dem bolschewistischen Russland. Flugschriften der Frankfurter Zeitung, H. 4. Frankfurt a. M., 1919.

„ Im kommunistischen Russland. Jena, 1919.
Parvus: Der Arbeitersozialismus und die Weltrevolution. Berlin, 1919.
1. Die wirtschaftliche Ueberwindung des Kapitalismus.
2. Sozialismus und Bolschewismus.
3. Die Entfaltung des sozialistischen Wirtschaftssystems.
Quessel, L.: Der Aufbau des neuen Russlands. Soz. Monatshefte 1918, S. 7.
„ Vom Bolschewismus zum Reformismus. D:o 1918, S. 667.
„ Eduard David und der bolschewistische Separatismus. D:o 1918, S. 826.
Rostowzew, M. J.: Bolschewismus und Bildung. I Heft Bolschewismus av S. M.
Rückwanderer, Deutsche über Russland und den Bolschewismus. Berlin.
Russische Sozialdemokratische Arbeiterpartei, Delegation. "Stimmen aus Russland", Stockholm.
Rysto, K.: Bolschewistenspiegel. Hamburg, Berlin, 1919.
Sarkastus, O.: Die Wahrheit über den Bolchewismus.
Scheller-Steinwartz, v.: Bolschewismus und Jakobinertum. Der Tag 1. juni 1919.
Schiemann, P.: Die Asiatisierung Europas. Rev. Streitfragen, H. 4, Berlin 1919.
„ Massenelend. Russische Erfahrungen und deutsche Bekentnisse. D:o 2.
Schilling, C. v.: Der Imperalismus der Bolschewiki. D:o H. 8.
Schippel, M.: Das bolschewistische Zerrbild des Marxismus. Soz. Monatshefte 1918, s. 1123
Sochaczaver, H.: Bürgertum und Bolschewsmus. Rev. Flugschriften 3. Berlin, 1919.
Söderhjelm, H.: Der rote Aufrhur in Finnland im Jahre 1918. Leipzig, 1918.
Sombart, W.: Sozialismus und soziale Bewegung. 7 Aufl. Jena, 1919.
Stadtler, E.: Der Bolschewismus und seine Ueberwindung. Rev. Streitfragen, Heft.1. Berlin, 1919.
„ Bolschewismus und Wirtschaftsleben. D:o Heft 12.
„ Der kommende Krieg. D:o Heft 6.
„ Ist Spartakus besiegt? Der Bolschewismus als weltpolitisches Problem D:o Heft 9.
„ Die Ursachen der russischen Märzrevolution. D:o Heft 5.
„ Der einzige Weg zum Weltfrieden. D:o Heft 14.
Stegerwald, A.: Unsere Not und unsere Rettung. Rev. Streitfragen Heft. 3.
Streltzow, R.: Der politische Massenstreik in Russland und seine Lehren. Soz. Monatshefte 1907, S. 131.
„ Das zweite russische Parlament. D:o 1907, S. 291.
„ Die gegenwärtige Politik der sozialistischen Gruppen in Russland. D:o 1910, S. 1061.
„ Eine Umformung der russichen Sozialdemokratie. D:o 1909, S. 1432.
„ Ueber die ökonomischen, sozialen und geistigen Ursachen der russischen Revolution. D:o 1906, S. 862.

„ Die beiden Richtungen in der russischen Sozialdemokratie. D:o 1906, S. 1101.

Ströbel, H.: Demokratie und Rätesystem. Arbeiterzeitung, Wien 29. Mai 1919.

Trotzki, L. N.: Die Entwicklungstendenzen der russischen Sozialdemokratie. Die Neue Zeit, Jahrg. 28, Bd 2, S. 860.

Vorst, H.: Der Bolschewismus und seine Lehren. Berlin.

„ Das bolschewistische Russland. Leipzig, 1919.

W., D:r: Der Bolschewismus, wie er wirklich ist. Dresden, 1919.

Der rote Adler. Herausgeg. v. Adolf Sommerfeld, Heft 1, Berlin, 1918.

Anti-Bolschewistische Korrespondenz. Herausgeg. v. Generalsekretariat zum Studium und zur Bekämpfung des Bolschewismus. 1918 ff.

I dagsprässen tryckta artiklar om bolsjevismen har i regel icke upptagits i denna förteckning.

III. Litteratur rörande Ryssland, särskilt rysk arbetarrörelse.

Adler, G. v., **Mayer**, G.: artikel Sozialdemokratie. Hdw. d. Stw., Bd 7, S. 568.

Alexinski, G.: Das ausländische Kapital im Wirtschaftsleben Russlands. Die Neue Zeit, Jahrg. 32, Bd 1, S. 435.

„ Amerikanische Tendenzen im russischen Kapitalismus. D:o 29, Bd 1, S. 804.

Auhagen: Zur Beurteilung der russischen Agrarreform. I Russlands Kultur und Volkswirtschaft.

Axelrod, J.: Die revolutionären Parteien in Russland während der Jahre 1898—1903. Die Neue Zeit Jahrg. 25, Bd 2, S. 4, 50, 88, 156, 186.

Axelrod, P.: Die historische Berechtigung der russischen Sozialdemokratie, D:o Jahrg. 16, Bd 2, S. 100, 140.

„ Das politische Erwachen der russischen Arbeiter und ihre Maifeier von 1891. D:o Jahrg. 10, Bd 2, S. 36, 78, 109.

Ballod, K.: Die wirtschaftsgeographischen Grundlagen der russischen Volkswirtschaft. I Russlands Kultur und Volkswirtschaft.

Beckmann, F.: Die Agrarreform in Russland. Zeitschrift für Sozialwissenschaft, 7. Jahrg., S. 587.

Berdjajew, N.: Die politische und die philosophische Wahrheit. I Russlands politische Seele.

Biermer, M.: artikel Arbeitseinstellungen in Russland. Hdw. d. Stw. Bd 1, S. 1030.

Brückner: Die Bedeutung der neuen russischen Literatur. I Russlands politische Seele.

Bulkin, F.: Ueber die legale Arbeiterbewegung in Russland. Die Neue Zeit Jahrg. 30, Bd 2, S. 269.

Claus, R.: Die Arbeitsausstände in Russland während der Jahre 1895—04 und die Methode der Statistik. Conrads Jahrbücher III F., 32. Bd, S. 801.

„ Die Streikbewegung in Russland während des Jahres 1905 nach der amtlichen Statistik. D:o III F., 36 Bd, S. 376.

„ Die Rentabilität der russischen Aktiengesellschaften. D:o III, Bd 39, S. 494.

Cohen, M.: Russland und die deutsche Zukunft. Soz. Monatsh. 1918, S. 113.

Cunow, H.: Revolutionschaos. Die Neue Zeit Jahrg. 36, Bd. 1, S. 25.

Frank, S.: Die Ethik des Nihilismus. I Russlands politische Seele.

Goebel, O.: Russische Industrie. I Russlands Kultur und Volkwirtschaft.

Goldstein, J.: artikel Gewerkvereine in Russland. Hwd. d. Stw. Bd 4, S. 1212.

Grigorjanz, A.: artikel om ryska fackföreningsrörelsen i Korrespondenzblatt der Generalkommission der Gewerkschaften Deutschlands. Jahrgang 1910 ff.

Gromann, W. v.: Die neue Arbeiterversicherungsgesetzgebung. I Annalen für soziale Politik und Gesetzgebung. Bd 2, S. 157.

Grünberg, C.: artikel Sozialdemokratie i Wörterbuch der Volkswirtschaft, 3. Aufl., Bd 2, S. 799.

Hettner, A.: Russland. 2 Aufl. Leipzig, Berlin, 1916.

Hoetzsch, O.: Die innere Entwicklung Russlands seit 1905. I Russlands Kultur und Volkswirtschaft.

„ Russland, eine Einführing auf Grund seiner Geschichte von 1904—1912. Berlin, 1913.

Holl: Die religiösen Grundlagen der russischen Kultur. I Russlands Kultur und Volkswirtschaft.

Hurwicz, E.: Russlands politische Seele, Russische Bekentnisse. Sammlung von Schriften zur Zeitgeschichte. Bd 32—33. Berlin, 1918.

Internationales Sozialistisches Bureau. Die Revolution in Russland. Die Neue Zeit, Jahrg. 25, Bd 1, S. 447.

Isgojew, A.: Ueber die revolutionäre Jugend. I Russlands politische Seele.

Jüdischer Arbeiterbund. Die ökonomische und rechtliche Lage der Juden in Russland. Die Neue Zeit, Jahrg. 23, Bd 1, S. 592.

„ Die sozialdemokratische Partei in Russisch-Polen. D:o Jahrg. 24, Bd 2, S. 576.

Kautsky, K.: Triebkräfte und Aussichten der russischen Revolution. D:o Jahrg. 25, Bd 1, S. 284, 324.

„ Die Agrarfrage in Russland. D:o Jahrg. 24, Bd 1, S. 12.

„ Die neue Bewegung in Russland. D:o Jahrg. 19, Bd 2, S. 123.

„ Der Eispalast. D:o Jahrg. 35, Bd 1, S. 609.

Kistjakowski, B.: Zum Schutze des Rechts. I Russlands politische Seele.

Koefoed, A.: Die russische Agrargesetzgebung und ihre Durchführing in der Praxis. I Russlands Kultur und Volkswirtschaft.

Kollontay, A.: Die russische Arbeiterbewegung in den Zeiten der Reaktion. Die Neue Zeit Jahrg. 28, Bd 2, S. 484.

Kolossow, N.: Die Organisationen der russischen Arbeiter. D:o Jahrg. 16, Bd 2, S. 577.

Kritschewski, B.: Die russische revolutionäre Bewegung einst und jetzt. D:o Jahrg. 9, Bd 1, S. 642, 657, 701.

„ Zur Lage der russischen Fabriksarbeiter. D:o Jahrg. 12, Bd 1 S. 625.

Larin, J.: Die Entwicklung der russischen Landwirtschaft. D:o Jahrg. 33, Bd 1, S. 274.

Leuthner, K.: Russischer Volksimperialismus. Sammlung von Schriften zur Zeitgeschichte. Berlin, 1916.

Linitsch, A.: Die Dumawahlen und die Taktik der russischen Sozialdemokratie. Die Neue Zeit Jahrg. 25, Bd 1, S. 869.

Lossitzki, A.: Das Wahlsystem für die russische Reichsduma. D:o Jahrg. 24, Bd 2, S. 241.

Lusnia, M.: Unbewaffnete Revolution? D:o Jahrg. 22, Bd 1, S. 559.

Luxemburg, Rosa: Die Revolution in Russland. D:o Jahrg. 23, Bd 1, S. 572.

Marchionini, F.: Zur Frage der Agrarreform in Russland. D:o Jahrg. 35, Bd 2, S. 234.

Martow, L.: Die preussische Diskussion und die russische Erfahrung. D:o Jahrg. 28, Bd 2, S. 907.

„ Die erste Epoche der russischen Revolution. D:o Jahrg. 24, Bd 1, S. 18, 52.

Martynow, A.: Die Duma und die Arbeiter in Russland. D:o Jahrg. 35, Bd 1, S. 570.

Masaryk, T. G.: Russland und Europa. I. Jena, 1913.

Masslow, P.: Die Agrarfrage in Russland. Stuttgart 1907.

Natschalo: Die Aufgaben der Sozialdemokratie Russlands. Programmartikel. Die Neue Zeit, Jahrg. 24, Bd 1, S. 451.

Nedow, A.: Die nächste Aufgabe der russischen Sozialdemokratie. Sozialistische Monatshefte 1906, S. 538.

Neubecker: Die Grundzüge des russischen Rechts. I Russlands Kultur und Volkswirtschaft.

Nötzel, K.: Die Grundlagen des geistigen Russlands. Jena, 1917.

„ Das heutige Russland. Eine Einführung an Hand von Tolstois Leben und Werken. München, 1915.

Oganowski: Die Agrarfrage in Russland seit der Revolution. Archiv für Sozial-wissenschaft. Bd 37, S. 701.

Olberg, P.: Die gewerkschaftliche Bewegung Russlands während der Revolution. Die Neue Zeit Jahrg. 36, Bd 2, S. 389.

Oldenburg, K.: Der russische Nihilismus von seinen Anfängen bis zur Gegenwart. Leipzig, 1888.

Pashitnow, K. A.: Die Lage der arbeietenden Klasse in Russland. Stuttgart 1907.

Plechanow, G.: Die Aufhebung der bäuerlichen Haftpflicht in Russland. Die Neue Zeit Jahrg. 22, Bd 1, S. 199.

„ Russlands sozialpolitische Zustände im Jahre 1890. D:o Jahrg. 9, Bd 2. S. 661, 691, 731, 765, 791, 827.

Preyer, W. D.· Die russische Agrarreform. Jena, 1914.

Programm der Sozialrevolutionären Partei Russlands. Die Neue Zeit Jahrg. 24, Bd 2, S. 360.

Prokopowitsch, S.: Ueber die Bedingungen der industriellen Entwicklung Russlands. Tübingen, 1913.

Quessel, L.: Die industriellen Kräfte Russlands. Soz. Monatshefte 1918, S. 183.

„ Der deutsche Quasimarxismus und die russische Revolution. D:o 1910.

Rabinowitsch, S.: Die Organisation des jüdischen Proletariats in Russland. Volkwirtschaftliche Abhandlungen der badischen Hochschulen. Bd VII, 2. Ergänzungsband. Karlsruhe, 1903.

Rabinowits, S.: Zur Entwicklung der Arbeiterbewegung in Russland bis zur grossen Revolution von 1905. Berlin, 1914.

Raffalowitsch, A.: Russia. Its trade and commerce. London, 1918.

Rjasanow, N.: Die Aufhebung der Leibeigenschaft in Russland. Die Neue Zeit Jahrg. 23, Bd 1, S. 636, 679, 731.

Rohrbach, P.: Russisches, Denkschrift, II.

Protokoll des III. Parteitages d. Russ. Sozialdem. Arbeiterpartei. München 1905.

Russische Sozialdem. Arbeiterpartei. Der Allg. Jüdische Arbeiterbund in Litauen, Polen und Russland. Die Neue Zeit Jahrg. 22, Bd 2, S. 537.

Russlands Kultur und Volkswirtschaft. Hgb. v. Max Sering. Berlin, Leipzig, 1913.

Sassulitsch, W.: Die terroristische Strömung in Russland. Die Neue Zeit Jahrg. 21, Bd 1, S. 324, 361.

Scher, W.: Die Gewerkschaftsbewegung der letzten zwei Jahre in Russland. D:o Jahrg. 32, Bd 2, S. 120.

Schulze-Gävernitz, G. v.: Volkswirtsch. Studien aus Russland. Leipzig, 1899.

Simkhowitsch, W. G.: artikel Bauernbefreiung in Russland. Hwd. d. Stw. 3 Aufl. Bd 2, S. 602.

„ artikel Mir. D:o Bd 6, S. 714.

„ Die sozialökonomischen Lehren der russischen narodniki. Conrads Jahrb. III. F., Bd 14, S. 641.

Solowjew, W.: Russland und Europa. Jena.

Sorow, E.: Die jüdische Sozialdemokratie in Russland. Die Neue Zeit Jahrg. 20, Bd 1, S. 812.

Spectator: Der Einfluss der Agrarunruhen von 1905 und 1906 auf die landtwirtschaftlichen Verhältnisse in Russland. D:o Jahrg. 31, Bd 2, S. 84.

„ Die Umwälzungen in den russ. Agrarverhältnissen. D:o Jahrg. 32, Bd 1, S. 973.

Stein, A.: Der Zusammenbruch des Zarismus. D:o Jahrg. 43, Bd 1, S. 14.

„ Der russische Umsturz. D:o Jahrg. 35, Bd 2, S. 1.

„ Die inneren Gegensätze der russ. Revolution. D:o Jahrg. 35, Bd 2, S. 337, 372.

Steklow, G.: Michael Bakunin. Stuttgart, 1913.

„ Die russischen Wahlen. Die Neue Zeit. Jahrg. 31, Bd 1, S. 46.

„ Die sozialdem. Fraktion in der 3. Duma. D:o Jahrg. 30, Bd 2, S. 576, 616.

Stepniak: Der Terrorismus in Russland und in Europa. D:o Jahrg. 9, Bd 1, S. 263, 281.

Stern, E. v.: Die russische Agrarfrage und die russische Revolution. Auslandsstudien d. Universität Halle-Wittenberg, Heft. 11, Halle a. Saale, 1918.

„ Regierung und Regierte, Politiker und Parteien in heutigen Russland. D:o Heft. 3—4, 1917.

Streltzow, R.: Die russische Gewerkschaftsbewegung. Soz. Monatsh. 1907, S. 533.

„ Zum 25. Todestage Chalturins, des Vaters der russischen Arbeiterbewegung D:o 1907, S. 660.

Struve, P.: Der Radikalismus und der Staat. I Russlands politische Seele.

Thun, A.: Geschichte der rev. Bewegung in Russland. Leipzig, 1883.

Trotzki, L. N.: Der Arbeiterdeputiertenrat und die Revolution. Die Neue Zeit Jahrg. 25, Bd 2, S. 76.

„ Die Duma und die Revolution. D:o Jahrg. 25, Bd 2, S. 377.

„ Russland in der Revolution. Dresden, 1909.

Tscherewanin, A.: Das Proletariat und die russische Revolution. Stuttgart, 1908.

Tschudnowski, G.: Schriften russischer Sozialisten über den Krieg. Grünbergs Archiv, Jahrg. 7, S. 60.

Tugan-Baranowski, M.: artikel Arbeiterschutzgesetzgebung in Russland. Hdw. d. Stw. 3. Aufl., Bd 1, S. 704.

„ Die russische Fabrik. Sozialgeschichtliche Forschungen. Bd V—VI.

Verow, N. E.: Die russische sozialistische Tagespresse. Die Neue Zeit Jahrg. 36, Bd 1, S. 176.

„ Die Agrarfrage in Russland. D:o Jahrg. 36, Bd 1, S. 320, 346.

„ G. V. Plechanow. D:o: Jahrg. 36, Bd 2, S. 259.

„ Revolutionäre Kämpfe in Russland. D:o Jahrg. 36, Bd 2, S. 361.

„ Die grosse russische Revolution. Berlin, 1917.

Warski, A.: Stolypin und die Duma. Die Neue Zeit Jahrg. 29, Bd 2, S. 417.

Weber, H.: Die russische Revolution und das europäische Proletariat. Wien, 1917.

Weber, Max: Zur Lage der bürgerlichen Demokratie in Russland. Archiv für Sozialwissenschaft. Bd 22, S. 234.

„ Russlands Uebergang zum Scheinkonstitutionalismus. D:o Bd 23, S. 165.

Wiedenfeld, K.: Russlands Stellung in der Weltwirtschaft. I Russlands Kultur und Volkswirtschaft.

„ Sibirien in Kultur und Wirtschaft. Moderne Wirtschaftsgestaltungen, hgb. v. Kurt Wiedenfeld. Heft. 3, Bonn, 1916.

Wieth-Knudsen, K. A.: Bauernfrage und Agrarreform in Russland. München, 1913.

Wilkow: Die russischen Finanzen. I Russlands Kultur und Volkswirtschaft.

Winiarski, L.: Der Sozialismus in Russisch-Polen. Die Neue Zeit Jahrg. 10, Bd 1, S. 435, 485.

Witte, A. v.: Die Gewerkschaftsbewegung in Russland. Volkswirtsch. Abhandlungen der bad. Hochschulen. Bd X, Ergänzungsband 3.

Wossidlo: Die Petersburger Industrie. I Russlands Kultur und Volkswirtschaft.

Zilliacus, K.: Revolution und Gegenrevolution in Russland und Finland. München, 1912.
Auswärtiges Amt, Nachrichten-Abteilung. Wochenberichte der Auslandslektorate. Jahrg. 1917 und 1918.
Korrespondenzblatt der Generalkommission der Gewerkschaften Deutschlands. Jahrg. 1917 und 1918.
Reichsarbeitsblatt, 1 Jahrg. ff.

IV. Övrig litteratur.

Adler, G.: artikel Sozialismus und Kommunismus. Hdw. d. Stw. 3 Aufl., Bd 7, S. 604.
„ Geschichte des Sozialismus und Kommunismus von Plato bis zur Gegenwart. I. Leipzig, 1899.
Adler, Max: Der Kommunismus bei Marx. Grünbergs Archiv Jahrg. 6, S. 229.
„ Marx als Denker. Berlin, 1908.
Ballod, K.: Der Zukunftsstaat. 2. Aufl. Stuttgart, 1919.
Bauer, O.: Der Weg zum Sozialismus. Wien, 1919. Berlin, 1919.
Bebel, A.: Aus meinem Leben. I—III.
Bernstein, E.: Was ist Sozialismus? Berlin.
„ Sozialismus und Demokratie in der grossen englischen Revolution. 2. Aufl. Stuttgart, 1908.
Brentano, L.: Ueber Syndikalismus und Lohnminimum. München, 1913.
Buonarotti, Ph.: La Conspiration pour l'Egalité, dite de Babeuf. Brüssel, 1828.
Burckhardt, J.: Weltgeschichte in Betrachtungen. Berlin, Stuttgart, 1905.
Challaye, F.: Revolutionärer Syndikalismus und reformisticher Syndikalismus. Tübingen, 1913.
Cornélissen, Chr.: Ueber den internationellen Syndikalismus. Archiv für Sozialwissenschaft Bd 30, S. 148.
Diehl, K.: Sozialismus, Kommunismus und Aanarchismus. 2. Aufl. Jena, 1911.
Engels, Fr.: Herrn Eugen Dührings Umwälzung der Wissenschaft. Stuttgart.
„ Die Entwicklung des Sozialismus von der Utopie zur Wissenschaft. Berlin.
„ Grundsätze des Kommunismus. Berlin, 1914.
„ Zur Kritik der sozialdem. Programmentwurfs 1891. Die Neue Zeit Jahrg. 20, Bd 1, S. 5.
„ Der Ursprung der Familie, des Privateigentums und des Staates. Stuttgart.
„ Vorrede zum Bürgerkrieg in Frankreich. Die Neu Zeit Jahrg. 9, Bd 26, S. 559.
Fallati, J.: Ueber die sogenannte materialistische Tendenz der Gegenwart. Tübingen, 1842.

Masaryk, Th. G.: Die philosophischen und soziologischen Grundlagen des Marxismus. Wien, 1899.

Mehring, F.: Karl Marx, Geschichte seines Lebens. Leipzig, 1918.

„ Sozialistische Lyrik. Grünbergs Archiv, Jahrg. 4, S. 191.

Montesquieu, Ch. de: De l' Esprit des Lois. Paris, An XII (1803).

Muckle, F.: Die Geschichte der sozialistischen Ideen im 19. Jahrhundert. 2. Aufl. Aus Natur und Geisteswelt. Leipzig, Berlin, 1917.

Nieuwenhuis, F. D.: Der staatssozialistische Charakter der deutschen Sozialdemokratie. Archiv für Sozialwissenschaft Bd 20, S. 101.

Pannekoek, A.: Massenaktion und Revolution. Die Neue Zeit Jahrg. 30, Bd 2, S. 541, 585, 609.

Philippowitsch, E. v.: Grundriss der politischen Ökonomie I—II.

Renner, K.: Was ist Klassenkampf? Die Neue Zeit, Jahrg. 37, Bd 1, S. 241, 275, 301.

Rjasanow, N.: Ein Beitrag zur Geschichte der Internationale. D:o Jahrg. 32, Bd 1, S. 8, 37.

Rousseau, J. J.: Du contrat social. Paris.

Seillière, E.: Die Philosophie des Imperialismus. Der demokratische Imperialismus. Rousseau-Proudhon-Marx. Berlin, 1907.

Sombart, W.: Friedrich Engels. Sep. ur Zukunft, Berlin, 1895.

„ Das Lebenswerk von Karl Marx. Jena, 1908.

„ Sozialismus und soziale Bewegung. 7. Aufl. Jena, 1919.

Spann, O.: Die Haupttheorien der Volkwirtschaftlehre. 3. Aufl. Leipzig, 1918.

Steffen, G. F.: Das Problem der Demokratie. Jena, 1919.

Tugan-Baranowski, M.: Der moderne Sozialismus in seiner geschichtlichen Entwicklung. Dresden, 1908.

Vandervelde, E.: Der Generalstreik. Archiv für Sozialwissenschaft. Bd 26, S. 539.

Warschauer, O.: Zur Entwicklungsgeschichte des Sozialismus. Berlin, 1909.

Weill, G.: Die Formen der Arbeiterbewegung in Frankreich. Archiv für Sozialwissenschaft Bd 28, S. 246.

Wilbrandt, R.: Karl Marx. 2. Aufl. Sammlung aus Natur u. Geisteswelt. 1918.

„ Die Sozialisierung. I Freistaat, Flugschriften hgb. v. Dr Karl Bittel, 5. Heft, Karlsruhe.

Zenker, E. V.: Der Anarchismus. Jena, 1895.

Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich. Jahrg. 1911 ff.

Olika dagliga tidningar, särskilt Bund (Bern), Berliner Tageblatt (Berlin), Frankfurter Zeitung (Frankfurt a. M.), Tägliche Rundschau (Berlin), Freiheit (Berlin), Rote Fahne (Berlin), Vorwärts (Berlin), Die Republik (Berlin), Arbeiterzeitung (Wien).

TREDJE MOSKVA-INTERNATIONALEN

De första dagarna av juni öppnas i Moskva Tredje (Kommunistiska) Internationalens tredje kongress. Till denna kongress, som får utomordentligt viktiga och svåra frågor att behandla — bl. a. den ej blott till Tyskland begränsade krisen inom det kommunistiska lägret — har av exekutivkommittén inbjudits med beslutande eller rådgivande röst följande revolutionära partier:

Ryssland: Kommunistiska partiet, Tyskland: Det förenade kommunistiska partiet, Kommunistiska arbetarepartiet (rådgivande röst); Frankrike: Franska socialistiska partiet, Fackföreningarnas revolutionära minoritet; Italien: Kommunistiska partiet, Järnvägsmannaförbundet, Sjömansförbundet, Socialistiska partiet (rådgivande röst); Bulgarien: Kommunistiska partiet, L. P.-partiet; Polen och Ostgalizien: Kommunistiska arbetarepartiet, Polens kommunistiska parti, Ostgaliziens judiska arbetareförbund (rådgivande röst); Tjeckoslovakien: Kommunistiska partiet, Tyska Böhmens marxistiska vänstra flygel av de tjeckiska socialisterna, Slovakiska socialistiska partiet (rådgivande röst); Den rusinska befolkningens internationella socialistiska parti (rådgivande röst); England: Det förenade kommunistiska partiet, Vänstra flygeln av Labour Party; Amerika: Kommunistiska partiet (förenade), Industrial Workers of The World; Österrike: Kommunistiska partiet; Ungern: Kommunistiska partiet; Jugoslavien: Kommunistiska partiet, Socialistiska partiet i det självstyrda Fünfkirken (rådgivande röst); Ukraina: Kommunistiska partiet; Finland: Kommunistiska partiet; Sverge: Kommunistiska partiet; Norge: Norske Arbeiderparti; Spanien: Kommunistiska partiet, Confederation de los trabajadores; Den ostsibiriska republiken: Kommunistiska partiet; Japan: Kommunistiska grupper; Argentina: Kommunistiska partiet, Den kommunistiska arbetarefederationen; Aserbeidsjan: Kommunistiska partiet; Armenien: Kommunistiska partiet; Georgien: Kommunistiska partiet; Grekland: Kommunistiska partiet; Belgien: Kommunistiska partiet; Holland: Kommunistiska partiet; Danmark: Kommunistiska partiet; Schweiz: kommunistiska partiet, De schweiziska städernas arbetarunion (rådgivande röst); Rumänien: Kommunistiska partiet; Lettland: Kommunistiska partiet; Estland: Kommunistiska partiet, De oavhängiga socialdemokraterna; Persien: Irans kommunistiska parti; Australien: Kommunistiska partiet; Kanada: Kommunistiska grupper; Kuba: Kommunistiska grupper; Mexiko: Kommunistiska partiet; Mellan-Amerika: Kommunistiska grupper; Uruguay: Socialistiska partiet; Chile: Socialistiska partiet; Java: Kommunistiska partiet; Afrika: Det internationella socialistiska förbundet; Litauen: Kommunistiska partiet; Portugal: Kommunistiska grupper; Luxemburg: Kommunistiska partiet; Irland: Kommunistiska grupper; Is-

land: Kommunistiska partiet; Turkiet: Kommunistiska partiet; Khiva: Kommunistiska partiet; Buchara: Kommunistiska partiet (rådgivande röst); Palestina: Kommunistiska partiet (rådgivande röst); Indien: Kommunistiska grupper (rådgivande röst); Kina: Vänstra flygeln av socialistiska partiet, Kommunistiska grupper (rådgivande röst); Korea: Kommunistiska partiet, Det revolutionära partiet (rådgivande röst).

Kommunistiska Internationalens exekutivkommitté riktar vidare inbjudan till nedanstående organisationer om att sända delegerade till den Kommunistiska Internationalens kongress i Moskva att som gäster följa den kommunistiska världskongressens förhandlingar såsom intresserade grupper för att skaffa informationer:

Finska socialistiska arbetarepartiet, Confederazione generale de labore Italiana, Federationen av ryska arbetare i Sydamerika, Greklands allmänna fackföreningsförbund, Nederländernas nationella arbetssekretariat, Fackoppositionen i Danmark, Vänstra flygeln av Belgiens socialistiska parti, Federation Brüssel och Hollands förbund av anarko-kommunister.

Kongressen väntas få en väldig tillslutning, utom ryssarna själva c:a 1,000 kommunister från alla världens länder. Exekutivkommittén har föreslagit följande dagordning:

1. Exekutivkommitténs rapport.

2. Den allmänna ekonomiska krisen och Kommunistiska Internationalens nya roll.

3. Kommunistiska Internationalens taktik under revolutionen.

4. Övergångsperioden (detaljaktioner och revolutionär slutkamp).

5. Kampen mot den gula fackliga internationalen i Amsterdam.

6. Den röda fackliga internationalens ledning och Kommunistiska Internationalen.

7. De kommunistiska partiernas inre byggnad, deras aktionsmetoder och denna aktions innehåll.

8. Kommunistiska Internationalens inre byggnad och förhållande till de anslutna partierna.

9. De orientaliska frågorna.

10. Italienska socialistpartiet och Kommunistiska Internationalen (Italienska socialistpartiets vädjan mot Exekutivkommitténs beslut).

11. K. A. P. D. (Kommunistische Arbeiterpartei Deutschlands) och Kommunistiska Internationalen (V. K. P. D. — Vereinigte Komm. Partei Deutschlands — vädjan mot Exekutivkommitténs beslut).

12. Kvinnorörelsen.

13. Ungdomsrörelsen.

14. Val och förläggning av exekutivkommitté.

15. Diverse.

J

De första dikterna! En ung fabriksarbetare skriver dem med darrande hand. Skog susar i natten. Ah! Befrielse från maskinen. Böcker hälsar milt. Bilder smeker. Första stammande av själen, i vilken redan musik juder.

Långa vandringsår i Italien, Österrike, Holland och Tyskland, månader i Schweiz, i en förstad till Zürich. Fem våningar högt; utsikt över sjö och alper. Fri skriftställare vid knappt 20 år.

Politik, konst, arbete och vandringar. Luttrad i socialistiska ungdomsrörelsen. Och så kriget...

Han kunde tillagt: åtta månader ute i Ryssland, runt det väldiga röda arbetarriket, från vilket han snart kommer med en skildring i bokform. Och vad beträffar hans produktion har han utom de redan utgivna (och i Stormklockan nämnda) sakerna liggande otryckt en stor, fast komponerad och mycket intressant diktcykel Die Faust (Näven), till vilken jag hoppas få en annan gång återkomma. Arbeiterseele, som bär underskriften "vers från fabrik, landsväg, vandringar, krig och revolution", omfattar poem från tiden 1911—1914 jämte ett antal revolutionsvers av senare datum, kända genom tidigare tryck.

Bokens första avdelning heter Staden och har först ett par dystra sidor om skaldens dikt, som fått sin rytm av bröd och nöd, och hur allas kamp mot alla raser i värden, hat mot hat, tand mot tand, men det är inte många sidor — så kommer det friskare toner, tydligen i och med författarens egen utveckling till klassmedveten revolutionär livssyn. En brusande frisk Arbetarungdom: innanför stenväggarna lever vi, men vi är livet, vi är kraften till kamp och seger, tågen som rullar förbi våra boningar tar vår längtan med sej ut i värden, vårt blod är som stjärnorna och träden, vi är fräsande och sprakande gnistor, men det kostbaraste i oss är kärleken, vi härdade ej ut i vårt trånga fängelse utan kärleken, den mildrande, brusande — därför välver sej också värden kring oss! Järnvägsskenorna ägnar han en hänförd hymn, där de dånar i samma oro som hans blod, han anropar tidens flod att ta emot honom i sina virvlar, kallar vind och moln vandrande kamrater ("Wind, Wolke, wandernde Genossen"), hans av en ny dag födda önskningar stiger som stjärnorna ur nattens sköte. I dikten Arbetarsjäl målar han proletariatet så som han drömmer sin segrande klass: "lugn, säker och glansfylld". Den lilla dikten Folkmöte är konstnärligt väldig i sin makt och medvetenhet. I Rebellion ser han arbetararmén komma, "slavarna, med härskarlater", att skapa om livet. Vad vi berör blir bröd! I Majupprop manar han sina kamrater att ta våren med sej in i värkstaden — där kommer den att predika: om mej måste ni kämpa! Två präktiga dikter ägnas barrikaderna. Allra bäst i denna avdelning — och bland det bästa i boken — är dikterna Öde och Morgonen, den förra trotsigt stark och ung som tidens ädlaste proletärungdom, den andra en strålande hymn till solidariteten, till den skapande målmedvetna massan, där den enskilde går med, skapar med, väcker med, en dikt som visar Barthel helt inne på den nya sociala människans väg högt över den borgerliga grönköpingsindividualismen.

Så följer avdelningen Wanderschaft (Vandringar), en lyrisk kollektion, som borde kunna övertyga vilken som helst borgerlig kritiker om hur stora lyriska möjligheter det uppväxande proletariatet har och hur

(Ser du landet på bägge sidor? Himmelen målar det gyllenrött. Kom, låt oss gå stilla förbi: här växer brödet. Ser du glansen i stråna? På himlen skimrar en sista purpur. Axet mognar... kvarnarna mal... Så blir brödet till.)

Avdelningen Kriget förefaller, likt allt som rör de gångna helvetesåren, redan så långt och ovärkligt borta, men den rymmer ståtliga dikter, vittnande hur Barthel redan från första början var på det klara med sin revolutionära roll och i spänning väntade samt i gärning medvärkade till krigets omvandling i revolution. Vacker är hans brodershälsning före drabbningen till den ryske fienden-soldaten på östra fronten, gripande hans förtvivlan att ej det egna landet följer det stolta ryska föredömet. Några direkta krigsskildringar är mästerliga: så den om skogen vid Avocourt. Och i all fasan ropar den unge arbetaren: "Vi trotsar dej, död. Vi hälsar dej, liv!" Må kanonerna dåna, blodet strömma: "Obetvingat, oförintat är proletariatet!"

På krigsdikterna följer en erotisk avdelning, formellt svagare än det övriga, men med flera stolta tonfall av ett kärleksliv rikare i sin karghet än den vanliga versbokserotiken. I Frieri är det inte som en sagans prins han kommer till sin älskade utan i buller och smuts av den långa arbetsdagen. Intet slott har han och inga gyllne ringar: "tomt är mitt hem och ensamt, du måste göra det vackert, om du älskar mej", och då ska kanske lyckan glänsa mot de två på en grön äng.

Sist i Barthels bok följer en samling revolutionsdikter, de flesta förut publicerade och recenserade för svensk publik i den nämnda Stormklockeartikeln. Där är en så praktfull skapelse som Uppbrott (översatt fullständigt i Stormklockan) och Den unge arbetaren, som med sina kamrater vandrar till arbetsplatsen. Där är också medtagna Utopia, Tiden och förf:s kända vershyllning till novemberrevolutionens Petrograd.

Vad det formella hos Max Barthel beträffar, märker man en rik utveckling av rika anlag. Werfel och andra unga tyska diktare kan vara mer bisarrt bestickande, men B. har i stället en den inre stilens lödighet som de saknar — saknar därför att de saknar hans bäriga kommunistiska livsåskådning och hans sunda klassinstinkt — instinkten hos den nya friska klassen, som tar värdshistorien i arv i mänsklighetens namn. Han behärskar fullt den modernaste rytm- och rimtekniken men tillägnar sej expressionismen på ett sunt sätt utan de eljest vanliga grella överdrifterna — fortfarande därför att han är den klassmedborgare han är och i denna konvulsiviska tid ej behöver som borgarpoeterna dikta konvulsiviskt utan har sin klass' kommunistiska organisation och måttfullhet i blodet och fantasien.

För framtidens forskning i de unga revolutionärernas psykologi dessa röda år kommer Barthels diktning att betyda mycket och litterärt står han i främsta ledet av den unga skaldegenerationen. Tacksamheten för den nya vackra gåvan blandar sej med det vissa hoppet att han kommer att lämna en kämpande arbetarmänsklighet många nya kamp- och lyckodikter. Han är den borne diktaren och den nya dagens.

T. N.

TIDSRKIFTSREVY

Bernard Shaw om bolsjevikerna.

Bernard Shaw, Englands främste författare, skriver i en nyligen publicerad artikel bl. a. följande om de ryska bolsjevikerna:

"De ryska arbetarna har lärt mycket under världskriget. Tack vare den lektion som den internationella bourgeoisin givit dem i kriget blev de i stånd att utföra en bragd som man dittills aldrig hört talas om: de vägrade utföra massmord på sina kamrater arbetarna i andra länder; de tog gevären med sig och gick hem, delade själva ut jord åt sig i sina respektive hemtrakter och började odla den. Fabriksarbetarna å sin sida övertog fabrikerna i egna händer och organiserade industrin i hela det arbetande folkets intressen. Ur kapitalisternas — såväl de ryska som de utländska — synpunkt var naturligtvis ett dylikt tilltag av arbetarna den största fräckhet och de började en kamp mot arbetarna, vilka efter detta måste krossa sina utsugare och jämte dem även demokraterna, vilka stod på de senares sida. Kanske också detta var fräckhet, men i varje fall en praktisk, nyttig och därför också god sådan.

Jag upprepar att det f. n. i hela Europa endast finnes en intressant politisk verkande kraft — Lenin. Lenin försäkrar att det är omöjligt att omsätta socialismen i verkligheten med tillhjälp av röstmajoritet och parlament, utan detta kan åstadkommas endast med tillhjälp av en handlingskraftig minoritet med stark tro på sin förmåga och som klart ser sitt mål framför sig. Och avgjort dumt vore det att vänta på att en majoritet, som saknar varje politiskt begrepp och ständigt föres bakom ljuset av den borgerliga prässen, ska ge en röstmajoritet för socialisterna.

Våra socialister i England, som åtnjuter alla livets bekvämligheter, ska naturligtvis samtycka till att vänta med socialismens genomförande, men handlingskraftiga män sådana som Lenin ville icke vänta längre. Sedan Lenin sett att den konstituerande församlingen ingenting dugde till, gick han sin egen väg. Han uppställde en lösen: 'Den som icke vill arbeta, han skall icke heller äta, och må gärna dö av hunger'. Bolsjevikerna fordrar att alla människor nödvändigt arbetar för samhällets nytta. Häruti instämmer även våra aristokrater. De är också anhängare av arbetsplikten. Och i själva verket är i England alla människor, med undantag av de rika, tvungna att arbeta för att icke svälta ihjäl, men hos oss existerar arbetstvånget — endast för de fattiga.

Utom denna fräckhet har bolsjevikerna ytterligare en mängd andra på sitt samvete. Låt oss antaga att ni råkat i fångenskap hos bolsjevikerna. Man för er till en kasärn, man underkastar er förhör och ger

er att äta. Men ni är ännu ej färdig med eder måltid, förrän det kommer någon till er med en packe böcker under armen, och frågar er: "Är ni engelsman?" På denna fråga svarar ni naturligtvis självbelåtet: 'Ja, jag är engelsman'. Därefter räcker man er en packe böcker och broschyrer på engelska språket, och lämnar er ensam. Man ger er icke något arbete. Ni har ingenting att göra och för att slippa ha det tråkigt måste ni läsa bolsjevikisk litteratur, och ni blir så småningom genomträngd av de kommunistiska idéerna, ni inser det förnuftiga i denna lära, och så blir ni till slut rent av en anhängare av bolsjevismen.

Det är naturligtvis fräckt att göra så med krigsfångarna. Men i detta avseende skiljer sig bolsjevikerna icke så mycket från våra aristokrater och borgare, som i sina söndagsskolor tvingar människor att studera bibeln och andra för bourgeoisins hjärta kära skrifter. Bolsjevikerna vet också mycket väl, liksom våra aristokrater och borgare, att man först och främst måste erövra människornas hjärnor.

Men bolsjevikerna går ännu längre: de praktiserar denna metod ej blott på vuxna och krigsfångar, utan inför den också i skolorna. I bolsjevikernas skolor får barnen redan från början lära sig att det är orätt av människorna att exploatera andras arbete, att det är en skam att icke arbeta, och att varje människa är förpliktad att med sitt arbete bidraga till det gemensamma bästa."

Tredje Moskva-Internationalens uppgift

då den nu samlas i juni, blir, skriver vår ungerske partivän Georg Lukács i en intressant artikel i den österrikiska Kommunismus, den andliga uppklarningen, beslutet till handling och den organisatoriska fulländningen. Ur detta perspektiv måste frågan om den s. k. oppositionen mot Moskva betraktas. Det skall inte förnekas, att också från exekutivkommitténs sida i detalj (val av representanter o. s. v.) begåtts fel. Kongressens och dess kommissioners överläggningar kommer här säkert att bättra på mycket och för framtiden institutionellt avvärja månget missgrepp. Men frågans kärnpunkt ligger inte här. Den ligger i avståndet mellan den revolutionära andan hos exekutivkommittén, som — till revolutionens lycka — för närvarande trots alla partiers deltagande i hög grad står under ryskt inflytande, och många sektioners opportunism. Här måste konflikter uppstå. Och dessa konflikter är bara nyttiga för revolutionens utveckling — desto nyttigare ju mer energiskt Internationalen därvid förmår bringa till uttryck sin vilja och sin beslutsamhet. Att detta inte betyder någon ryssarnas diktatur, har exekutivkommitténs öppna brev till Tysklands oavhängiga arbetare så övertygande klarlagt, att endast demagogi kan tala mer därom. De ryska kamraternas övervikt, deras — med nödvändighet — ledande roll i Internationalen kan upphöra endast då världsproletariatet blir dem jämbördigt i revolutionär beslutsamhet, i revolutionär skarpblick, i revolutionär erfarenhet. Vi hoppas — och de ryska kamraterna hoppas det säkert minst lika intensivt som vi — att det snart ska bli så. Men därtill är inte grälet mot "Moskva", inte pockandet på "autonomi", utan den revolutionära handlingen den rätta vägen.

Vi hoppas, att kongressen kommer att beträda denna väg. Detta års erfarenheter visar, i hur hög grad den revolutionära handlingen är i stånd att bringa närmare lösningen frågor, som annars syns teoretiskt såväl som oganisatoriskt olösbara. (Tyska mars-aktionen och K. A. P. D.-frågan.) Men detta aktionens och organisationens flytande över i varann bestämmer samtidigt gränserna för en kongress' organisationsarbete. Den kan få denna process i rullning. Den kan genom skärpning eller lösning av konflikterna avgörande befordra och påskynda det revolutionära medvetandets uppklaring. Men den kan icke skaffa ur världen faktiskt förefintliga olikheter i utvecklingens tempo. Därför kommer enstaka frågor sannolikt också nu att bara kunna lösas "halvt". Jag hänvisar, som betecknande exempel, på ungdomsorganisationernas och partiets inbördes förhållande. Ungdomens autonomi var en kamplösen gentemot de gamla partiernas opportunism. Ett vittgående upphörande av denna autonomi är den nödvändiga följden av den revolutionära centralisationen. Men kvarvarandet av faran för inre mensjevism är ett hinder för förverkligandet av denna kommunistiskt riktiga tendens: ungdomens autonomi kan mycket lätt spela en viktig roll i denna kamp. I sådana frågor är revolutionens krav en stor smidighet i det organisatoriska: att forma förbindelserna så, att utvecklingen ledes in i centralisationens riktiga riktning, men att samtidigt ge dessa förbindelser en så stor elasticitet, att centralismen aldrig kan utnyttjas mot revolutionens intressen. Ty varje organisationsform är endast ett kampmedel, endast ett led i den allt bestämmande, allt avgörande totaliteten: den revolutionära processens totalitet.

Engbergs-marxismens utveckling

får en utmärkt belysning i ett referat i den centersocialistiska Freiheit av ett anförande som den österrikiske f. d. marxisten, numera centerhögersocialisten hållit i mitten av februari. Däri gjorde han, enligt Freiheit, gällande, "att för närvarande Österrikes ekonomiska återuppbyggande med hänsyn till maktförhållandena i Europa endast kan ske på kapitalistisk basis. Det utländska kapitalet vore ännu alltför starkt för att man skulle våga uppta den avgörande kampen med det. Dock måste man arbeta på, att arbetarklassens ställning förblir så stark, att i det ögonblick omsvängningen äger rum i utlandet den också blir möjlig i Österrike. Viktig vore arbetarklassens självuppfostran, i Ryssland hade ju kapitalets förstörande kunnat uppnås endast såsom ett verk av den oerhördaste förstörelse av folkhushållningen."

Här medges alltså öppet, vad eljes centersocialisterna ej vågar sjunga ut: att de ej längre tror på socialismen! Kapitalismen ska återuppbygga hushållningen, på socialistisk grund tilltror de sig inte kunna det. Lyckligtvis är massorna lite mindre fega och lite mer marxistiska. Efter Bauers anförande antogs av det proletäriska mötet en resolution, vari kräves "upprättandet av socialistisk hushållning samtidigt med anslutning till Tyskland" och utdömes såsom folkruinerande "fullföljandet av den kapitalistiskt-anarkiska hushållningen", i

stället måste ofrånkomligt och med alla till buds stående maktmedel ett planmässigt återuppbyggande av folkhushållningen eftersträvas.

Resolutionen är ännu oklar men visar dock, att de proletära mötesdeltagarna hade mer förståelse än den lärde dr Bauer för att kapitalismen och hela dess härlighet är kaputt.

Till redaktionen ingångna skrifter.

Barthel, Max: Revolutionäre Gedichte. 10 bis 20 Tausend. Internationaler Jugend-Verlag, Berlin-Schöneberg, Feurigstrasse 63. 24 s.

Cole, G. D.: Chaos and order in industry. Methuen & Co., London, 1920. 292 p. 7 sh. 6 p.

Deutscher Reaktions-Almanach 1920. Des deutschen Revotions-Almanachs II. Band. Hoffmann u. Campe, Hamburg-Berlin, 1920. 148 s.

Lenin, N.: Den kommunistiska ungdomsorganisationens uppgifter. Tal på Ryska kommunistiska ungdomsförbundets 3:e allryska kongress den 4 okt. 1920. Fram, Stockholm, 1921. 16 s. 15 öre.

Lowie, Robert H.: Primitive society. Boni & Liveright, New York, 1920. 464 p. 3 doll.

Münzenberg, W.: Kommunistiska ungdomsinternationalen och Kommunistiska internationalens andra kongress. Fram, Stockholm, 1921. 16 s. 15 öre.

Pascal, Pierre: En Russie rouge. Lettres d'un communiste français. Editions de l'Internationale Communiste n:o 63. Petrograd, 1920. 74 p.

Radek, K.: An der Schwelle der grossen Aufbauarbeit in Sowjetrussland. Verlag Franke, Leipzig, 1921. 36 s. 50 pf.

Trotskij, L.: Kommunismen och terrorn. (Anti-Kautsky.) Övers. av Ode Balten. Fram, Stockholm, 1921. 270 s. Kr. 5:50.

Vretling, A.: Kommunistisk eller socialpatriotisk ungdomsrörelse. Fram, Stockholm, 1921. 16 s. 15 öre.

Ziegler, B.: Vad lär oss den ryska arbetarungdomen? Fram, Stockholm, 1921. 12 s. 15 öre.

Sthlm 1921. Tr.-A.-B. Fram.